PREIĻU GALVENĀ BIBLIOTĒKA

NOVADNIEKS

ISSN 1407-9321

LAIKRAKSTS • AGLONAS • LĪVĀNU • PREIĻU • RIEBIŅU • VĀRKAVAS • NOVADAM

OTRDIENA, 2015. GADA 8. SEPTEMBRIS ● Nr. 67 (8530) ● Cena mazumtirdzniecībā 0,78 EUR

Vasaras skola Bulgārijā 3. lappusē

Zemnieki prasa atbalstu piena nozarei 4. lappusē

Mainītas higiēnas prasības bērnudārzos 6. lappusē

Projekts "Pavasara diena gadu baro" tuvojas noslēgumam

● Projektā "Pavasara diena gadu baro" iesaistīto ģimeņu bērni vienu aizraujošu un atziņām bagātu dienu pavadīja Aglonas novadā zemnieku saimniecībā "Laima", kur visi mājas ļaudis, arī bērni, veic savus pienākumus. Lai gūtu rezultātus, čakli jāstrādā visai ģimenei kopā — galvenais secinājums, ko bērni aizveda sev līdzi.

Pavasarī "Novadniekā" rakstījām par Viduslatgales pārnovadu fonda uzsākto labdarības projektu "Pavasara diena gadu baro". Tagad tas pamazām tuvojas noslēgumam. Kā veicies, kas darīts vasarā, stāsta projekta koordinatore Janīna Beča.

Mazturīgajām ģimenēm no Aglonas, Preiļu, Līvānu, Riebiņu un Vārkavas novadiem tika dāvinātas dārzeņu sēklas un augļu koki vai ogulāji, lai varētu izaudzēt pārtiku savas ģimenes vajadzībām, kā arī ierādītu darba tikumu bērniem. Kā viena no projekta aktivitātēm bija ieplānota viena dienas lauku darbu radošā nometne projektā iesaistīto ģimeņu bērniem zemnieku saimniecībā "Laima" Aglonas novadā. Tur saimnieki nodarbojas ar bioloģisko lauksaimniecību un lauku tūrismu.

Augusta nogalē 40 bērni un jaunieši no projektā iesaistītajām piecu novadu ģimenēm devās uz Aglonu, lai iepazītos ar saimniecību, lauku darbiem, dzīvniekiem un uzņēmējdarbību tūrisma jomā.

Dienas sākumā bērnus uzņēma Horoskopu dārzā. Nesen veidotais Senbaltu zīmju parks, pateicoties saimnieces Mārītes Mežinieces stāstījumam, sniedza daudz vēsturiskas informācijas, kas savu aktualitāti saglabājusi līdz mūsdienām. Dienas gaitā bija iespēja redzēt plašās siltumnīcas, kur darbs pie dažādu kultūru audzēšanas sākts jau agrā pavasarī un turpināsies līdz vēlam rudenim. Visu, ko saimniecībā saražo, piedāvā arī tūristiem, kā arī tiem, kuri vēlas iegādāties ekoloģiski tīrus produktus.

Pēc pusdienām bērniem tika izrādīts Maizes namiņš, viņi iepazinās ar maizes cepšanas procesu, vēroja un paši piedalījās siera siešanā. Tika aplūkots teliņu ganāmpulks, sevišķu interesi radīja trušu saime. Dienas gaitā projekta dalībnieki uzzināja, kā norisinās darbs pie viesu uzņemšanas, cik daudz uzņēmības, prasmju un neatlaidības vajag, lai noturētu sava uzņēmuma labo slavu un vairotu atpazīstamību. Mežinieku mājās dzīvo četras paaudzes, tikpat centīgi kā pieaugušie strādā arī bērni. Tas bija labs piemērs mūsu projekta mērķa grupas jauniešiem, atzīst Janīna Beča.

Vakarā bērni devās mājās ar jauniem iespaidiem un derīgām atziņām sev un savām ģimenēm. Brauciena dalībniekiem būs iespēja tikties vēlreiz — **projekta noslēguma pasākumā jau 30. septembrī,** kur visas 63 ģimenes tiks aicinātas uz ražas svētkiem Preiļu kultūras namā. Lai mācītos ne tikai ņemt, bet arī dot, ar savu izaudzēto ģimenes dalīsies ar vecajiem ļaudīm pansionātos un sociālajās mājās.

Sagatavoja L.Kirillova

ZIŅAS

SIA "Preiļu slimnīca" ievēlēta jauna valde

4. septembrī SIA "Preiļu slimnīca" kapitāldaļu turētāju sapulcē tika ievēlēta slimnīcas jaunā valde, kuras sastāvā darbosies **Iveta Stare, Jolanta Gžibovska** un **Aleksandrs Poplavskis.** Par valdes priekšsēdētāju ievēlēta Iveta Stare.

Iepriekšējais SIA "Preiļu slimnīca" valdes priekšsēdētājs Jānis Anspoks un valdes locekļi Aldis Džeriņš un Lilita Seile 31. augustā uzrakstīja iesniegumus par viņu atbrīvošanu no pienākumu pildīšanas SIA "Preiļu slimnīca" valdē. Kapitāldaļu turētāju sapulce viņu lūgumu akceptēja.

Aglonā atklās pieminekli karalim Mindaugam un karalienei Martai

20. septembrī Aglonas bazilikas sakrālajā laukumā notiks karaļa Mindauga un karalienes Martas pieminekļa svinīgas atklāšanas pasākums.

Pulksten 12.00 paredzēts svinīgs dievkalpojums Aglonas bazilikā, svēto Misi celebrēs apustuliskais sūtnis Baltijas valstīs arhibīskaps V.E. Pedro Lopess Kintana, Latvijas un Lietuvas bīskapi. Pulksten 13.00 paredzēts gājiens uz pieminekļa atklāšanas vietu sakrālajā laukumā, bet pieminekļa atklāšana un iesvētīšana notiks pulksten 13.15. Sekos Latvijas un Lietuvas valdības pārstāvju uzrunas. Pasākumu kuplinās Rēzeknes novada jauktais koris "Ezerzeme", Ludzas tautas nama jauktais koris "Austrumstīga", Rēzeknes pūšamo instrumentu orķestris "Rēzekne", Paņevežas rajona mūzikas skolas simfoniskais orķestris un koris. Pasākuma rīkotāji ir Lietuvas Republikas vēstniecība Latvijā un pieminekļa uzcelšanas iniciatīvas grupa.

Preiļu novada pašvaldības policija cīnās ar nelikumīgo zvejniecību

24. augustā, veicot kārtējo reidu, Preiļu novada pašvaldības policija no Pelēču ezera izvilka malu zvejnieku zvejas tīklu 90 metru garumā. Tīklā bija daudz zivju, visas jau bija sabojājušās. Pašvaldības policijas priekšnieks Rihards Romanovskis pastāstīja, ka, iespējams, tīkls ezerā stāvējis vairākas dienas, un atzina, ka šāds gadījums ir ļoti nopietns un bargi sodāms.

Divu mēnešu laikā no ezeriem ir izvilkti arī četri paštaisīti makšķerēšanas rīki ar vairāk nekā trim āķiem. Saskaņā ar pastāvošo likumdošanu makšķerēšana ar šāda veida ierīcēm ir aizliegta.

Iedzīvotājiem tiek atgādināts, ka makšķerēšanai un zvejai ezeros tiek izsniegtas licences. Arī Preiļu novada dome 2014. gada nogalē ir apstiprinājusi saistošos noteikumus, kuri nosaka licencētās makšķerēšanas kārtību Pelēču ezerā. Ar noteikumiem var iepazīties Preiļu novada mājas lapā *www.preili.lv* sadaļā "Saistošie noteikumi".

Malu zvejniecība ir ļoti izplatīta problēma Latvijas ezeros un upēs. Tā samazina vērtīgo zivju resursus un izraisa upju un ezeru ekosistēmu pārveidošanos. Līdz šim Preiļu novadā nav bijusi iespēja pienācīgi novērot un kontrolēt situāciju, taču šobrīd, pateicoties iegādātajam inventāram, sākusies nelikumīgās zvejniecības apkarošana, informē Preiļu novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Maija Paegle.

Pašvaldības policija aicina iedzīvotājus sniegt informāciju par nelikumīgās zvejniecības gadījumiem. Ziņotāju vārdi un uzvārdi netiks izpausti, tāpēc nav jābaidās sniegt patiesus faktus. Preiļu novada pašvaldības policijas kontakttālrunis – **65307330.**

NACIONĀLĀS ZIŅAS

Rinkēvičs: nepanākot vienošanos par bēgļiem, tiks atjaunotas ES robežas

Gadījumā ja Eiropas Savienības valstīm neizdosies panākt vienošanos par bēgļu proporcionālu uzņemšanu visās bloka valstīs, pastāv iespēja, ka tiks atjaunotas Šengenas zonas valstu robežas, pirmdien LTV raidījumā "Rīta panorāma" teica ārlietu ministrs Edgars Rinkēvics. Viņa vērtējumā šis ir pārbaudījums ES identitātei, kas ir vēl nopietnāk tādēļ, ka situācija Ukrainā vēl joprojām kritiska. Ministrs izvairījās no jautājuma par to, vai Latvijai varētu nākties uzņemt ap 2000 bēgļiem iepriekš apstiprināto 250 cilvēku vietā, uzsverot, ka tas ir tikai priekšlikums, kas ir jāizskata gan ES institūcijās, gan nacionālajās valdībās. Rinkēvičs skaidroja, ka pašlaik Eiropa saskaras ar lielāko migrācijas vilni kopš Otrā pasaules kara, un pašlaik starp ES rietumu un austrumu valstīm izveidojusies plaisa attieksmē pret bēgļu uzņemšanu. Ministra redzējumā diskusijas par bēgļiem valstu starpā mēdz būt nekonstruktīvas, pārmetot uzlidojumus Lībijai vai izskanot pieļāvumiem par iemaksu ES budžetā pārtraukšanu.

Pirmā pusgada beigās Latvijā bija 530 bankomāti uz vienu miljonu iedzīvotāju

Šī gada jūnija beigās Latvijā bija izvietoti 530 bankomāti uz vienu miljonu iedzīvotāju, liecina Latvijas Bankas publicētā informācija, ziņo LETA. Bankomātu skaits pirmā pusgada beigās samazinājās par 1,8% līdz 1049. Skaidras naudas izmaksas funkcija ir 1033 bankomātiem, bet naudu iemaksāt iespējams 287 ierīcēs, rāda Latvijas Komercbanku asociācijas publicētie dati. Bankomātus Latvijā izvietojušas septiņas bankas, no tām piecas nodrošina ierīces arī ar skaidras naudas iemaksas iespēju. Latvijas Komercbanku asociācijas dati liecina, ka jūnija beigās visvairāk bankomātu Latvijā bija izvietojusi «Swedbank» — 402. «SEB bankai» bija 223 bankomāti, bankai «Citadele» — 166 bankomāti, «DNB bankai» — 154, «Nordea» bankas Latvijas filiālei — 77, «PrivatBank» — 15, «Rietumu Bankai» — 12. Bankomātu skaitu gada pirmajā pusē samazinājusi «Swedbank», «SEB banka», «Nordea» un «Citadele».

Apstrīd negatīvo pensiju indeksu

Saeimas opozīcijas partijas "Saskaņa" un "No sirds Latvijai" iesniedza pieteikumu Satversmes tiesā (ST) par negatīvā kapitāla indeksa piemērošanu pensiju aprēķināšanā krīzes laikā un samazināto pensiju kompensēšanu, informē NSL līdere Inguna Sudraba. ST pārstāve Līna Kovalevska apstiprināja, ka iesniegums ir saņemts. Deputāti lūdz atzīt likuma "Par valsts pensijām" daļu, kas paredz pensijas kapitāla aktualizācijai izmantot indeksu, kas mazāks par skaitli "1", kā arī pārejas noteikumu atsevišķu apakšpunktu, par neatbilstošiem Satversmei. Vienlaikus deputāti lūdz atlīdzināt samazināto pensiju daļu tiem pensionāriem, kas pensijā aizgāja, sākot no 2010. gada 1. janvāra, un kuriem pensijas aprēķinu skāra negatīvais indekss. Šādu pensionāru skaits, pēc "Saskaņas" deputāta Andreja Klementjeva datiem, ir 106 526.

Sagatavoja T.Elste

NOVADNIEKS
Redaktore Tamāra Elste
Pasūtījuma indekss 3033.
Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.
Izdevējs – SIA «NOVADNIEKS REDAKCIJA».
Redakcijas adrese: Brīvības ielā 14, Preiļi, LV-5301.
Elektroniskais pasts: novadnieks@axel.lv
Tālr. 65307057, mob. tel. 29410288 (redaktorei), 65307057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana), žurnālistiem — 65307058.
Fakss 65307057.
Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.
Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.
Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.
Laikraksts iespiests SIA «Latgales druka» Rēzeknē.
Mājas lapa internetā: www.novadnieks.lv
Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī (otrdien, piektdien).

Sirdsapziņa padara mūs cildenākus, bet mūsu dzīvi grūtāku.

Migranti neriskē ar dzīvību, lai beigās nonāktu *nabadzīgajā* Ungārijā

● Saeimas deputāta Edvīna Šnores (*Nacionālā apvienība Visu Latvijai!-TB/LNNK*) viedoklis par Eiropas Savienības (ES) migrantu krīzi

Eiropa piedzīvo lielāko cilvēku migrācijas vilni kopš otrā pasaules kara. Kas tam ir pamatā? Karš, vardarbība? Izrādās, tie ir tikai otršķirīgi iemesli (skat. Dr. P.Guļāna rakstu). Galvenais iemesls ir vēlme aizbēgt no nabadzības. Ne velti trešdaļa no patvēruma pieprasītājiem ES šogad bijuši tādu valstu pilsoņi kā Kosova, Albānija un Serbija. Vācijā tie sastāda aptuveni pusi no visiem patvērumu pieprasījušajiem pēdējā gada laikā.

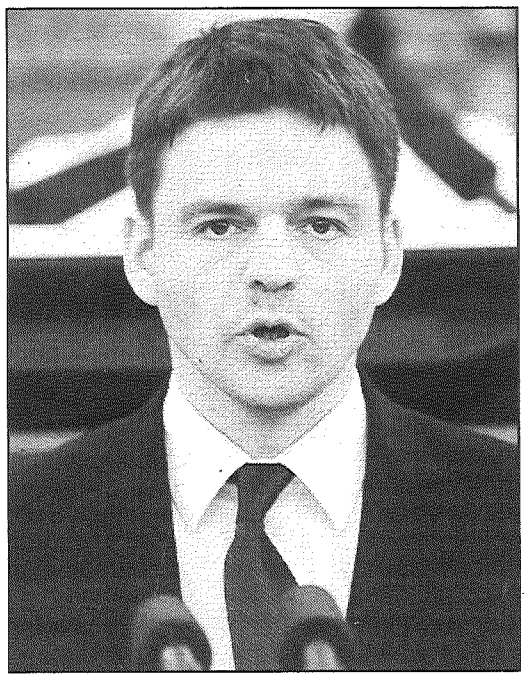

Raugoties uz sirdi plosošajiem skatiem Budapeštas stacijā, ne viens vien, tostarp *New York Times* korespondents uzdod jautājumu, bet kādēļ gan bēgļi negrib palikt Ungārijā, kura taču ir ES un kurā nav kara; uz ko bēgļi viņam atbild, ka Ungārija tomēr ir "salīdzinoši nabadzīga" un ka "viņi vēlas dzīvot patiesi attīstītā valstī, kas nodrošina iespējas".

Ko tas nozīmē? Tas nozīmē, ka uz Eiropu migrējošajiem ļaudīm ir skaidrs mērķis – Vācija, Lielbritānija, Beneluksa un Skandināvijas valstis. Viņi nemaksā lielu naudu kontrabandistiem un neriskē ar dzīvību, lai beigās nonāktu "salīdzinoši nabadzīgajā" Ungārijā. Acīmredzot arī ne Latvijā, kas ir vēl nabadzīgāka par Ungāriju.

Tādēļ Vācijas rosinātā migrantu piespiedu izvietošana pa ES valstīm, ir lemta neveiksmei. Jo uz nabadzīgākajiem ES reģioniem aizvestie bēgļi pie pirmās iespējas vienalga brauks atpakaļ uz Rietumeiropu. Iespējams, stāvoklis mainīsies, kad Rietumeiropa jau būs pārsātināta ar migrantiem. Tad arī mūsu valsts liksies gana pievilcīga pagaidām vēl visai izvēlīgajiem ekonomiskajiem bēgļiem.

Kādai jābūt Latvijas pozīcijai ES migrantu krīzes risināšanā

1) Latvijai ir jāpievienojas Višegradas grupas valstīm (Polija, Čehija, Slovākija, Ungārija) un skaidri jāpauž: EK kvotu risinājums nav nekāds risinājums! Tas nerisinās problēmu pēc būtības un nesamazinās nekontrolēto migrācijas vilni. Tieši otrādi, tas to stimulēs. Ir naivi iedomāties, ka ES nonākušie Sīrijas bēgļi, gluži kā Baltijas bēgļi pēc Otrā pasaules kara, tikai gaida kara beigas, lai pēc tam dotos atpakaļ uz dzimteni. Tiem, kuriem patiešām ir šāda doma, tie uzturas Sīrijas kaimiņvalstīs, galvenokārt Turcijā (> 2 miljoni). Savukārt tie, kas mērķtiecīgi migrē cauri pus Eiropai uz konkrētām Rietumeiropas valstīm, nemaz neslēpj, ka dara to ar skaidru mērķi – apmesties tur uz dzīvi un palikt.

2) Ir jādod skaidrs signāls Vācijai u.c. Rietumeiropas valstīm, ka tām ir jāpārskata sava līdzšinējā imigrācijas politika un dāsno pabalstu sistēma, kas tagad draud noslīcināt visu Eiropu Āfrikas un Āzijas bēgļu jūrā. Pretējā gadījumā migrantu straume nekad nebeigsies neatkarīgi no tā, vai citas ES valstis pie sevis izvietos 160 000, vai 960 tūkstošus bēgļu. Ja Vācija nepārskata savu politiku, tai nav arī morālu tiesību uzspiest citiem migrantu kvotas.

Esošajā situācijā nevienai ES valstij arī nav skaidrs, ar ko rēķināties un ko plānot. Pirms mēneša mums teica, ka 250 bēgļi Latvijai esot vienreizējs pasākums divu gadu laikā. Uz šo skaitļu pamata valstī jau strādā vairākas darba grupas, kas rēķina un plāno kā integrēsim tos 250. Tagad no Briseles dzirdam par 2000 bēgļiem, kurus Latvijai prasīšot uzņemt. Mogerīnī kundze iet vēl tālāk un daudznozīmīgi paziņo, ka dalībvalstīm vajadzēšot piemēroties... Kam? Ka migranti plūdīs nepārtraukti?

3) Ir jāprasa Rietumeiropas valstīm beidzot sākt ievērot pašu pieņemtās vienošanās un sargāt ES ārējo robežu! Latvija stājās tādā Eiropas Savienībā, kurā tiek sargāta ārējā robeža, nevis laisti iekšā visi, kas brauc, pēc tam vēl sadalot tos pa valstīm piespiedu kārtā. Tas, kas tagad notiek Eiropas dienvidos, ir klajš Lisabonas līguma pārkāpums (62. pants: "Savienība veido politiku, lai veiktu personu kontroli un ārējo robežu šķērsošanas efektīvu uzraudzību"). Ir amorāli un negodīgi atsevišķu Rietumeiropas politiķu pārmetumi Ungārijai, ka tā ceļ žogu un nostiprina ES ārējo robežu. Ungārija dara tikai to, kas tai jādara kā ES dalībvalstij. To pašu vajadzētu darīt arī citiem, tostarp Latvijai.

4) Piespiedu vai brīvprātīgo bēgļu kvotu vietā Latvijai jāatbalsta risinājumi, kas paredz cilvēka cienīgu dzīves apstākļu nodrošināšanu kara bēgļiem, kas atrodas ārpus ES, uzturas Turcijā un citur. Šim mērķim atvēlot gan ES naudu, gan stimulējot publisko-privāto partnerību. Ir, protams, labi pasniegt pārtikas paciņu Sīrijas studentam, kas pēc paša teiktā uz Vāciju devies, samaksājot kontrabandistiem 4000 eiro, ar mērķi pabeigt tiesību zinātnes studijas universitātē. Tomēr varbūt lielāka jēga būtu atdot šo pārtikas paciņu kādam, kuram nav 4000 eiro, kurš uzturas Sīrijas pierobežā un lolo cerību atgriezties dzimtenē, kad tur beigsies karš.

5) Latvijai vienreiz par visām reizēm ir jākliedē Rietumeiropas partneru ilūzijas, ka mūsu valsts varēs risināt ES bēgļu krīzi, izvietojot Latvijā daļu uz (Rietum)Eiropu migrējošos ļaudis. Teorētiski, protams, solīt var jebko. Piemēram, ka Latvija uzņems 10 miljonus cilvēku. Iedzīvotāju blīvums to pilnībā atļauj (Vācijā ļaudis dzīvo pat vēl ciešāk). Taču viens ir tukši solījumi, bet otrs — realitāte.

Latvija jau tagad nespēj pildīt savas saistības, kuras tā uzņēmās, parakstot Konvenciju par Bēgļu statusu. Šajā dokumentā ir teikts: "Dalībvalstis pēc iespējas veicina bēgļu asimilēšanu". Cik bēgļu Latvija ir asimilējusi? Ko tā vispār var asimilēt, ja migrācijas rezultātā pamatnācija pati ir tikai 62% valstī! Latvijā jau esošie bēgļu bērni, izrādās, tiek apmācīti krieviski nevis valsts valodā. Kā mēs varam solīt to, ko labi zinām, nevarēsim izpildīt?

Jā, Latvijai migrācijas jomā ir īpašs stāvoklis ES. Tā ir realitāte. To vajag nevis kautrīgi noklusēt it kā tas būtu kāds kauns vai mūsu vaina, bet skaļi uzsvērt. Sevišķi, ja ES darba kārtībā parādās neprātīgie (citādi grūti nosaukt) migrantu kvotu priekšlikumi.

Latvija saskaņā ar ANO bēgļu aģentūras (UNHCR) datiem atrodas pirmajā vietā ES un sestajā vietā pasaulē pēc bēgļu īpatsvara valstī. Kāds, protams, var smīkņāt par UNHCR metodoloģiju, pielīdzinot nepilsoņus bēgļiem, taču es to nedarītu. Masu migrācijas atstātās sekas Latvijā vēl arvien tālu pārsniedz tās grūtības, ar kurām saskaras šodien Eiropa. Romā un Berlīnē pagaidām vēl migranti neveido vairākumu. Tur kinoteātros multfilmas bērniem vēl nerāda pēc principa: vienu dienu valsts valodā, otru dienu – arābiski. Latvijā turpretī šāda migrācijas radīta divvalodība ir realitāte. Tā ir visur – darba tirgū, izglītības sistēmā, uz ielas. Tāpēc, būdama Eiropas līdere migrantu īpatsvara ziņā, Latvija varētu ieteikt Vācijai u.c. Rietumeiropas valstīm divreiz padomāt, pirms atvērt nekontrolētās migrācijas Pandoras lādi. Bet, ja to dara, tad pašiem arī uzņemties pilnu atbildību par šīs neprātīgās politikas sekām, neuzveļot to citiem.

"Diena"

Ceļojošā vasaras skola Bulgārijā

Atsaucoties UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas aicinājumam, Jaunsilavas pamatskola šogad pirmo reizi piedalījās Bulgārijas Zinātņu akadēmijas un Ģeofizikas, ģeodēzijas un ģeogrāfijas institūta organizētajā konkursā par karsta teritoriju aizsardzību.

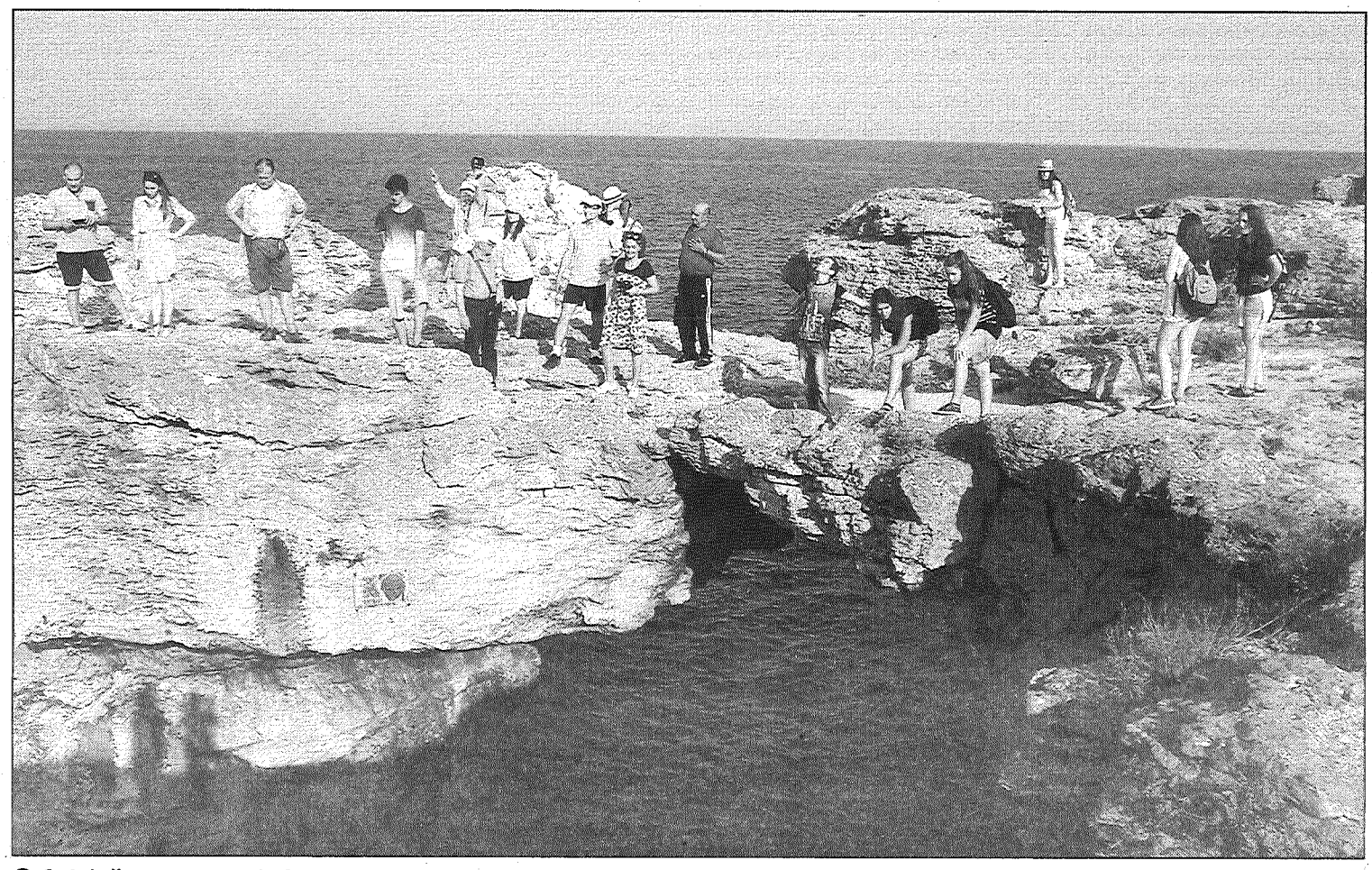

Ceļojošās vasaras skolas dalībnieki Melnās jūras krastā.

Mums tas bija liels izaicinājums, jo Latvijā ir salīdzinoši maz karsta teritoriju un pamatskolas ģeogrāfijas kursā šim tematam atvēlēts vien epizodisks apskats. Izpētījuši pieejamo literatūru, interneta resursus un uzklausījuši ceļotāju iespaidus, skolēni veidoja telpiskus darbus no dabas materiāliem, zīmēja, gleznoja un rakstīja esejas. Vairākus darbus nosūtījām konkursa žūrijai. Jūnijā saņēmām negaidītu un ļoti patīkamu ziņu, ka trīs mūsu skolēnu darbi ir godalgoti, bet divpadsmitgadīgajai **Kristiānai Zvirbulei** par gleznojumu "Zemes dvēsele" (The SOUL of the Earth) ir piešķirta 1. vieta un viņa ir uzaicināta piedalīties Ceļojošajā vasaras skolā pa Bulgārijas karsta teritorijām.

Esmu UNESCO ASP koordinatore savā skolā, tāpēc organizēju konkursu, taču mana specialitāte ir filoloģija, tāpēc karsta tematika man bija jaunums, un es mācījos reizē ar skolēniem.

21. jūlijā abas ar Kristiānu ielidojām Sofijā, lai 22. jūlija rītā kopā ar dažādu tautību cilvēkiem dotos ļoti neparastā piedzīvojumā. Desmit ceļojuma dienu laikā iepazīnām Bulgārijas ziemeļdaļas karsta teritorijas, kultūrvēsturiskos pieminekļus un rūpniecības objektus. Baudījām lieliskus dabas skatus, garšīgas maltītes un bulgāru viesmīlību. Bet pats galvenais – mācījāmies.

Projekta iniciators profesors Petars Stefanovs bija ne vien vasaras skolas dvēsele, bet arī lielisks organizators. Saliedētā komandā darbojās gan bulgāru skolotāji no dažādiem valsts reģioniem, gan tulki, gan kalnu drošības dienests, gan visa jaukā un draudzīgā Stefanovu ģimene.

Aizraujošas ekskursijas alās un klinšu klosteros mijās ar izglītojošiem semināriem, kur uzzinājām par karsta procesu veidošanās apstākļiem, kas dabai ļauj veidot nacionālus un vispasaules nozīmes dārgumus. Ceļojot pa Veļiko Tarnovo, Gabrovu, Varnu, mums bija lieliski gidi. Jauki bija klausīties melodisko bulgāru valodu, tāpat uzteicamas bija jauniešu angļu valodas zināšanas, jo skolotāju — gidu stāstīto viņi labprāt iztulkoja mums — pārējiem. Mēs — tie bijām latvieši, vācieši, čehi, krievi, melnkalnieši, albāņi.

Savstarpējās sarunās augstu novērtējām "karsta komandas" kompetenci un pārdomātās darba metodes. Daudzviet alās vai mežā profesors Stefanovs, izmantojot Ģeofizikas institūta laboratorijas aprīkojumu, demonstrēja eksperimentus, kas parādīja, kā, sastopoties ar dažādiem iežiem, mainās ūdens ķīmiskais sastāvs. Ieži pakļaujas šķīšanas procesam, un rodas tādi dabas fenomeni kā kritenes, pazemes upes, ezeri, avoti, ūdenskritumi un tektoniskās alas. Tiešām jāapbrīno profesoru Petara un viņa dzīvesbiedres Dialanas Stefanovu mērķtiecība un pasākumu plānojums, jo eksperimentus papildināja shēmas, ģeofizisko aprēķinu un pierādījumu formulas un tabulas.

Man ļoti patika izvēlēto objektu un zinātniskā pamatojuma mijiedarbība. Tā nebija spēle, rotaļāšanās vai izklaide. Viss notika pa īstam: stāvās kalnu takas un slidenās nogāzes, cikāžu orķestris, Melnās jūras šļaksti un alu labirinti.

Profesors Stefanovs brīdina: karsts esot Dāmokla zobens un cilvēkam jārēķinās ar nepareizas un bezatbildīgas rīcības sekām, tādēļ vasaras skolas programmā daudz vietas bija atvēlēts dabas aizsardzībai. Problēmas rada nacionālo parku dažādo īpašnieku (privātais sektors, pašvaldība, valsts) atšķirīgās intereses. Uzskatāms piemērs tam ir slavenā Ledenika ala, kas ir viens no tūristu visvairāk apmeklētajiem objektiem Bulgārijā. Milzīgajā alā ir gan drošas kāpnes, gan gaismas šovs, gan ārpusē bruģēta nokalne, gan estrāde. Pēdējā gan izskatās kā krāsaina plastmasas rotaļlieta lielā dabas varenuma priekšā un sabojā kopējo aizsargājamās teritorijas iespaidu. Savukārt bruģis gan ir glīts dekors, bet pilnīgi aplama infrastruktūra, jo nekas netraucē lietusgāžu ūdeņu ieplūdi tieši alā, un pagājušajā gadā tūristi tikuši iesprostoti, bet glābušies augšējās mazajās alās.

Petars arī kritizē spožos gaismas efektus alās, jo uzskata, ka tie neļauj izbaudīt akmeņu dabisko skaistumu un ienes pazemes dārgumu krātuvēs lētu diskotēku efektu. Citviet mūsu uzmanība tiek pievērsta alām, kas iekļautas tūrisma objektu sarakstā, taču neviens nerūpējas par to apsaimniekošanu, piemēram, par tualešu un atkritumu tvertņu ierīkošanu.

Mums, vasaras skolas dalībniekiem, ir gods būt par jaunā Šumenskas nacionālā parka informācijas centra pirmajiem apmeklētājiem. Centrs atklāts pirms mēneša, un tā celtniecībai un aprīkojumam iztērēts ap pusmiljons levu. Mēs novērtējam moderno telpu priekšrocības, jo, kad ārā ir +40°, dalībnieki zālē prezentē "karsta konkursa" darbus.

Tā mēs uzzinām, ka Albānijas ekonomikā karsta ūdeņi ir visnozīmīgākie, bet Tirānas notekūdeņi piesārņo Svētās Marijas avotu, kas apgādā pilsētu ar ūdeni. Melnkalnes meitenes un Bulgārijas zēni izstrādājuši pētnieciskus un filozofiskus darbus par aizsargājamām dabas teritorijām. Vācu skolotāji iesaistījuši karsta izpētes procesā vairākas skolas, un daudzas stundas notikušas dabā. Prezentācijas ir arī vērtība pati par sevi, jo, kamēr vieni prezentē, citi mācās, kā to darīt.

Vasaras skolas sākumā dalībnieki aizpildīja anketas, parādot zināšanas par karsta objektiem, un tās nebija visai spožas. Savukārt ceļojuma noslēgumā katrs ar lepnumu varēja atzīmēt, ka esam iepazinuši gan atbalsu alas ar brīnišķīgu akustiku un skanošiem akmeņiem — "mūzikas instrumentiem", gan dabas veidotos akmens tiltus. Esam apmeklējuši Ivanovo klinšu klosterus un XIII – XIV gadsimta klinšu gleznojumus, kas iekļauti UNESCO pasaules dārgumu sarakstā, tāpat kā unikālā svētvieta Madara, kas tāda bijusi visām varām un reliģijām: pagāniem, osmaniem, kristiešiem. Te, Madarā, klinšu brīvdabas "koncertzālē" ar perfektu akustiku, pēc bulgāru iniciatīvas nodziedam visu valstu himnas par godu savām nācijām, tautu draudzībai, mieram un UNESCO. Pateicoties šīs organizācijas atbalstam, Bulgārijas zinātnieki ir veidojuši lielisko Ceļojošās vasaras skolas tradīciju.

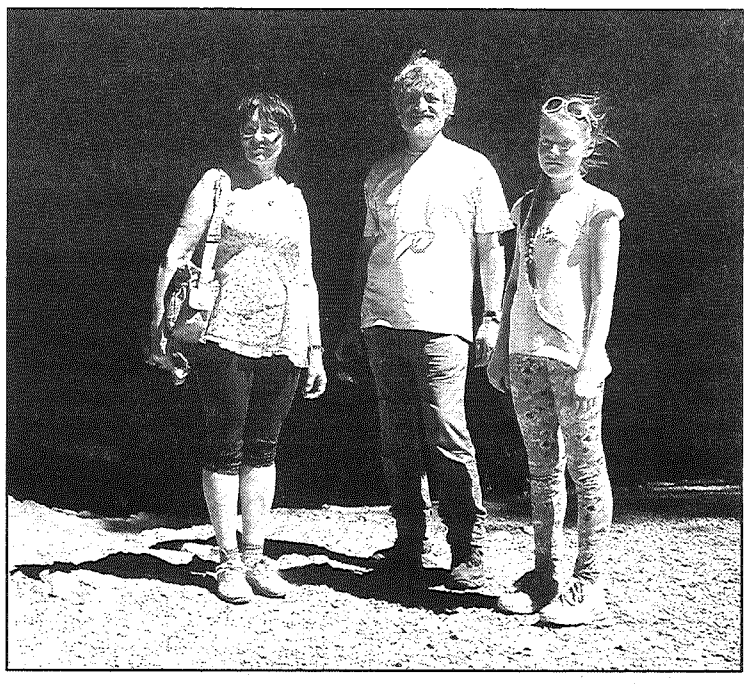

Anastasija Kaktiniene un Kristiāna Zvirbule kopā ar profesoru Petaru Stefanovu.

Esam iepazinuši Bulgārijas senās galvaspilsētas, diskutējuši par to, vai atjaunošanas un restaurācijas darbos drīkst izmantot modernus materiālus, esam staigājuši pa akmeņu mežu, kas patiesībā ir sirmsenas, izzudušas jūras gultne.

Unikāla bija arī iespēja apgūt alpīnisma pamatus. Kad, izlīduši no alas dienas gaismā, ieraudzījām ar ķiverēm, karabīnēm un virvēm bruņotus vīrus, sapratām, ka tūdaļ klintīs būs jārāpjas arī mums. Likās ļoti ekstrēmi!

Ceļojuma laikā jutāmies drošībā. Glābēji lieliski pildīja savus pienākumus. Bez liekiem vārdiem viņi vienkārši aizšķērsoja ceļu uz bīstamām vietām. Dodoties alās, saņēmām drošības ķiveres un uzklausījām drošības instrukcijas. Mitinājāmies komfortablās viesnīcās, ceļojām ērtā autobusā, baudījām garšīgus ēdienus un jutāmies kā starp labiem draugiem. Bulgāriju iepazīnām kā skaistu lielu iespēju zemi un bulgārus — kā sirsnīgus un darbīgus cilvēkus.

Vasaras skola mums bija ne vien izglītojošs, bet arī dziļi emocionāls piedzīvojums, un domāju, ka jaunieši, kas tajā piedalījās, kļūs par īstiem dabas aizsardzības entuziastiem, pratīs novērtēt un sargāt savas tautas kultūrvēsturisko mantojumu.

Nākotni taču veidojam jau šodien! Un, lai šīs vispārzināmās patiesības nepaliktu vien tukšas frāzes statusā, ir nekavējoties jārīkojas valsts institūcijām, jo tikai sakārtota likumdošana var pasargāt ekosistēmu un vēstures pieminekļus no iznīcības un tūrisma objektus no vulgarizācijas, gļēvi piekāpjoties mainīgās modes tendencēm. Ja skolu programmās tiks atvēlēts vairāk laika karsta fenomena iepazīšanai, jaunā paaudze labāk izpratīs un ievēros cilvēka un dabas mijiedarbības robežas. Rīt var būt par vēlu. Bulgārijas zinātnieki zvana trauksmes zvanu. Vai mēs, 21. gadsimta cilvēki, to dzirdam? Mūsu varā ir padarīt dabu par savu draugu un sabiedroto vai ienaidnieku.

A.Kaktiniece,
Jaunsilavas pamatskolas UNESCO ASP koordinatore

Zemnieki raksta vēstuli piena nozares saimniecību atbalstam

Augusta nogalē Preiļos notikušajā Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC) Preiļu nodaļas rīkotajā diskusijā par piena lopkopības nozares pašreizējo situāciju bija pulcējušies vairāki desmiti zemnieku. Tā kā situācija ir kritiska, Riebiņu, Preiļu, Vārkavas un Līvānu novada 26 saimniecību īpašnieki vienojās rakstīt vēstuli ar konkrētiem priekšlikumiem atbildīgajām institūcijām un ir vienisprātis ar citu reģionu pašvaldību zemniekiem — piena nozares saimniecības ir jāatbalsta.

Preiļu nodaļas vadītāja Mārīte Vucenlazdāne "Novadniekam" pastāstīja, ka diskusiju ievadīja LLKC Lopkopības nodaļas vadītājas Silvija Dreijeres stāstījums par piena nozares situāciju pasaulē, Baltijas valstīs un Latvijā. Tika salīdzināti raksturojošie rādītāji pērn un šogad. Viens no iemesliem piena iepirkuma cenas kritumam Baltijā ir Krievijas embargo, kura rezultātā piena cenas vidēji gada laikā samazinājās par 0,06 eiro jeb 28 procentiem. Eksperti prognozē, ka līdz nākamā gada februārim situācija nozarē neuzlabosies, kas zemniekus nopietni uztrauc.

Zemnieki stāstīja par savu saimniecību problēmām — katastrofāli trūkst apgrozāmo līdzekļu degvielas, minerālpiedevu, spēkbarības iegādei, lopbarības sagatavošanas materiālu pirkšanai, pakalpojumu apmaksai. Zemnieki aktīvi diskutēja arī ar SEB bankas pārstāvi Jāni Mazurenko, vēlējās saprast, kā banka skatās uz grūtībās nonākušajām saimniecībām. Viņš gan mierināja, ka banka ir pretimnākoša un esot iespējas atlikt kredītu pamatsummas maksājumus.

Par kritisko situāciju piena nozarē un tās risinājumiem

Esam pateicīgi par valsts atbalstu piena nozares saglabāšanai, kā ietvaros 2014. gada novembrī tika piešķirti 7,9 miljoni eiro un 2015. gada augustā – 7,6 miljoni eiro ciltsdarba atbalstam. Tomēr Krievijas embargo ietekmē un pasaules piena nozares krīzes rezultātā situācija piena saimniecībām Latvijā ir kritiska un lauku uzņēmējiem ir būtisks arī turpmāks valsts atbalsts uzņēmējdarbības saglabāšanai.

28. augustā notika LZF padomes sēde, kurā pulcējās Bauskas, Daugavpils, Krāslavas, Limbažu, Pierīgas, **Preiļu** un Talsu lauksaimnieku apvienību pārstāvji un LZF valdes locekļi, lai meklētu risinājumus, kā saglabāt piena ražošanas nozari Latvijā, kas nodrošina ne tikai kvalitatīvus pārtikas produktus Latvijas tirgum, darba vietas saimniecībās lauku apvidos un pārstrādes uzņēmumos ciematos un pilsētās, bet arī lauku apdzīvotību un lauku apvidu uzturēšanu, saglabājot Latvijai tradicionālās lauku ainavas. Latvijas Zemnieku federācijas biedri – Latvijas lauksaimnieki aicina valdību un ministrijas:

1. Panākt, lai Eiropas Komisijas iekasētās soda naudas par piena kvotu pārsniegšanu ES dalībvalstīs iepriekšējos gados, tiktu izmantotas ES politiska lēmuma rezultātā radīto nozares zaudējumu kompensācijai.

2. Kompensēt piensaimniekiem Krievijas embargo rezultātā radītos zaudējumus, piešķirot 0,10 eiro par katru realizēto piena kilogramu, pamatojoties uz piena iepirkuma dokumentiem un turpināt kompensāciju izmaksu līdz embargo atcelšanai.

3. Pārskatīt Valsts ieņēmumu dienesta noteikto nodokļu nokavējuma naudas soda likmi, samazinot to no esošajiem 18% līdz 4%, atbilstoši Latvijas Bankas noteiktai kredītu procentu likmei. Esošajā situācijā piensaimniekiem piena iepirkumu cena ir zemāka nekā ražošanas izmaksas un nodokļu nokavējuma naudas soda likmes samazinājums piensaimniecībām būtu nozīmīgs atbalsts ražošanas saglabāšanai.

4. Rast iespēju ietekmēt un regulēt piena produktu cenas godīgu sadalījumu starp ražotāju, pārstrādātāju un tirgotāju. Lai piensaimniecības varētu turpināt un attīstīt saimniecisko darbību, piena iepirkumu cenai uz doto brīdi būtu jābūt vismaz 0,22 – 0,27 eiro/kg, bet šobrīd daudzas mazās un vidējās saimniecības par pienu saņem vien 0,15 eiro/kg.

5. Centralizēti valsts mērogā noteikt zemāku nekustamā īpašuma nodokļa likmi lauksaimniecībā izmantojamajai zemei (LIZ), kas tiek izmantota lauksaimnieciskās produkcijas ražošanai.

6. Arī turpmāk saglabāt pašvaldību tiesības noteikt samazinātu nekustamā īpašuma likmi vietējiem ražotājiem, atbalstot uzņēmējdarbību laukos un nepalielinot lauksaimnieciskās produkcijas ražošanas izmaksas.

7. Rast iespēju Lauku atbalsta dienesta (LAD) prasību atgriezt saņemto finansējumu piena saimniecību modernizācijas projektu realizēšanai, ja saimniecība piespiedu kārtā likvidējas. Esošie projektu īstenošanas nosacījumi paredz piecu gadu rezultatīvās un finansiālās saistības projekta ietvaros, kā rezultātā saimniecības, kuras pirms Krievijas embargo ieviešanas un piena kvotu atcelšanas ir realizējušas saimniecības modernizācijas projektu, pat ekonomiskās krīzes rezultātā nedrīkst likvidēties, jo jāpilda projektā apņemtās saistības. Šajā gadījumā piena tirgus krīze ir notikusi nevis lauksaimnieku neprofesionālas rīcības rezultātā, bet gan Eiropas politisku lēmumu un globālo pasaules piena tendenču kļūdainas prognozes rezultātā.

8. Samazināt PVN likmi no 21% līdz 14% par primārās lauksaimniecības produkciju, tādējādi palielinot vietējās produkcijas noietu vietējā tirgū un atvieglojot piensaimnieku saistības ar valsti situācijā, kad tiek realizēta produkcija (saņemts PVN par realizēto produkciju), bet ekonomiskās situācijas dēļ saimniecībai nav iespējams veikt investīcijas (tiktu samaksāts PVN priekšnodoklis) un saimniecības darbības saglabāšanai un saistību izpildei tik būtiski nepieciešamā nauda ir jāiemaksā kā saņemtais PVN valsts kasē.

9. Rast iespēju pagarināt termiņu kūtsmēslu krātuvju būvniecībai (šobrīd pārejas periods ir noteikts līdz 2017. gadam), jo esošajā ekonomiskajā situācijā saimniecībām nav uzkrāto līdzekļu, kā arī iespējas aizņemties kredītiestādēs nepieciešamās investīcijas kūtsmēslu krātuvju izveidei.

10. Lai veicinātu piena produktu iekšējā patēriņa palielināšanos, paātrinātā kārtībā aizliegt palmu eļļas izmantošanu pārtikas produktos, aizvietojot tos ar piena taukiem.

11. Nepieļaut lauksaimniekiem paredzēto subsīdiju aplikšanu ar iedzīvotāju ienākumu nodokli (IIN), sākot ar 2017. gadu. Lauksaimnieku saņemtās subsīdijas ir būtisks finansējuma avots saimniecību modernizācijai, lai palielinātu saimniecību konkurētspēju un nodrošinātu darba vietas un sociālekonomisko attīstību lauku apvidos. Ilgtermiņā ieguvums no stabiliem un pelnošiem uzņēmumiem būs daudz lielāks nekā īstermiņā iekasētais IIN no subsīdijām. Turklāt esošajā situācijā, kad Latvijas lauksaimnieku saņemtās subsīdijas joprojām ir zemākās Eiropas Savienībā, subsīdiju aplikšanas ar IIN rezultātā tikai tiks vājināta uzņēmējdarbība Latvijā un Latvijas ražotāju konkurētspēja Latvijas un Eiropas tirgū.

12. Saglabāt V.Dombrovska vadītās valdības laikā lauksaimniekiem doto solījumu saglabāt pārejas posma valsts atbalsta maksājumus (PPVA) līdz 2018. gadam, kas ir īpaši būtiski piensaimniecību un lauksaimniecības saimniecību darbības saglabāšanai un attīstībai turpmākajos gados.

13. Lūdzam ņemt vērā, ka subsīdiju summas samazināšanās (atceļot PPVA), subsīdiju summas aplikšana ar IIN, Nekustamā īpašuma nodokļa likmes (NĪpN) palielināšana, lauksaimniecības zemes kadastrālās vērtības jaunā aprēķināšanas metodes izmantošana (palielinās NĪpN summu par LIZ līdz 20% gadā), elektrības resursu cenas palielināšanās dēļ augstajām Sadales tīkla izmaksām un paaugstinātā OIK, katastrofāli apgrūtinās lauksaimniecisko uzņēmējdarbību Latvijā un padarīs to nekonkurētspējīgu Latvijas un Eiropas tirgū, kamēr importa produkcija tiks piedāvāta par pievilcīgām cenām, pateicoties citu valstu labvēlīgajai uzņēmēju atbalsta programmai.

14. Rast iespēju atbalstīt Latvijā ražotā piena eksporta veicināšanas pasākumus.

Šī gada garšīgākais medus ievākts Vārkavas novada Rimicānos

Par tradīciju kļuvušajā ikgadējā konkursā "Garšīgākais medus" saldā garduma paraugus bija sagādājuši biškopji no visiem apkārtējiem novadiem. Starp desmit paraugiem, ko varēja novērtēt ikviens biškopju semināra apmeklētājs, par garšīgāko tika atzīts Lidijas Kriškānes kopto bišu medus no Vārkavas novada Rimicāniem.

● Rimicānietes Lidijas Kriškānes bišu vāktais medus saņēma titulu kā garšīgākais medus 2015. gadā.

Kā "Novadnieku" informēja Latvijas Biškopības biedrības Preiļu nodaļas vadītāja Mārīte Vucenlazdāne, konkurss notika augusta nogalē rīkotā semināra ietvaros. Mācību temats bija gatavošanās bišu saimju ieziemošanai un apstrādei pret varru. Pasākums bija kupli apmeklēts, tajā piedalījās vairāk nekā 30 Preiļu nodaļas biškopji, kuri apguva jaunas zināšanas un atsauca atmiņā sen zināmas lietas. Ar biškopjiem padomos dalījās lektors Armands Gumbris.

Semināra laikā Latvijas Biškopības biedrības biedriem, kuri bija informējuši par savu saimju skaitu dravās šopavasar gan Lauksaimniecības datu centrā, gan Latvijas Biškopības biedrībā, bez maksas tiek izsniegti līdzekļi bišu saimju apstrādei pret varru. Šoruden kopumā Preiļu nodaļa izsniegs līdzekļus 846 saimju apstrādei pret varras ērcīti. M.Vucenlazdāne informē, ka tie biškopji, kas vēl nav izņēmuši savus līdzeklus saimju apstrādei, to var izdarīt pie Preiļu nodaļas vadītājas, iepriekš sazinoties pa tālruni 29710327.

Valstī ilggadīgo zālāju īpatsvars šogad ir saglabāts atbilstoši prasībām

Latvijai jānodrošina, lai ilggadīgo zālāju platības īpatsvars (ilggadīgo zālāju platības attiecība pret kopējo lauksaimniecības zemi), ko deklarējuši lauksaimnieki, šajā un turpmākajos gados nesamazinās vairāk par 5% salīdzinājumā ar 2012. gadu.

Lai novērtētu šā brīža situāciju un iegūtu informāciju, vai tiek ievērotas regulā noteiktās prasības par ilggadīgo zālāju īpatsvara saglabāšanu, Lauku atbalsta dienests (LAD) ir veicis aprēķinus par ilggadīgo zālāju platību īpatsvara attiecības izmaiņām 2015. gadā, informē sabiedrisko attiecību daļas vadītāja Kristīne Ilgaža. Salīdzinot datus par ilggadīgo zālāju īpatsvaru starp 2012. gadu un 2015. gadu, var secināt, ka nav samazinājies to apjoms un Latvija izpilda regulās noteiktās prasības. Šobrīd dati vēl ir provizoriski, jo LAD turpina iesniegto datu precizēšanu. Precīzs aprēķins tiks veikts šī gada oktobra beigās un tiks nosūtīts Eiropas Komisijai.

Ilggadīgos zālājus, kas nav kategorijā "Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālājos", drīkst uzart un pārveidot, ja to īpatsvars valsts līmenī nav samazinājies zem pieļaujamās robežas, tomēr LAD aicina lauksaimniekus arī turpmāk nodrošināt šo zālāju saglabāšanu, lai to īpatsvars nesamazinātos. Ja ilggadīgo zālāju platības īpatsvars valsts līmenī samazināsies vairāk par 5% salīdzinājumā pret 2012. gadu, lauksaimniekam pēc LAD pieprasījuma uzartās ilggadīgo zālāju platības būs jāpārveido atpakaļ par ilggadīgajiem zālājiem.

Jāatceras, ka lauksaimnieki nedrīkst pārveidot un uzart ilggadīgos zālājus vides jutīgajās teritorijās, kas ir atzīti par ES nozīmes biotopiem saskaņā ar Putnu direktīvu un ir iekļauti LAD lauku reģistrā: *http://karte.lad.gov.lv/*.

Atbalsta saņemšana apdrošināšanas polises iegādes izdevumu segšanai

Lauku atbalsta dienests (LAD) informē, ka iesniegumus atbalsta saņemšanai apdrošināšanas polises iegādes izdevumu segšanai par 2015. gadu jāiesniedz no 15. septembra līdz 30. septembrim. Iepriekš šis termiņš bija noteikts no 1. oktobra līdz 1. novembrim, tāpēc LAD aicina klientus būt vērīgiem un iesniegt iesniegumus savlaicīgi.

Pretendēt uz atbalstu apdrošināšanas polišu iegādes izdevumu segšanai var apdrošināšanas ņēmējs, kas nodarbojas ar primāro lauksaimniecības produktu ražošanu. Atbalstu var saņemt par apdrošināšanas polisēm, par kurām apdrošināšanas prēmija iemaksāta pilnā apmērā.

LAD informē, ka 1. septembrī valdība ir atbalstījusi Zemkopības ministrijas (ZM) sagatavotos grozījumus noteikumos par valsts atbalstu lauksaimniecībai. Izmaiņas noteikumos paredz piešķirt papildu finansējumu tirgus veicināšanas pasākumiem 10 000 eiro apmērā un apdrošināšanas polišu iegādes izdevumu segšanai 437 541 eiro apmērā.

Plašāku informāciju var iegūt, lasot to LAD mājaslapā *www.lad.gov.lv* izvēlnē "Atbalsta pasākumi" vai zvanot pa tālruni 67095000.

Lappusi sagatavoja L.Kirillova

Pašvaldība finansējusi skolu remontus

Riebiņu novada izglītības iestādes jaunajam mācību gadam gatavas — par to vēl augusta nogalē pārliecinājās gan novada vadība, gan domes deputāti, apmeklējot visas skolas. Pašvaldība aizvadītajā vasarā devusi nozīmīgu artavu izglītības iestāžu sakārtošanā, finansējot dažādus remontdarbus, atzīst izglītības jautājumu koordinatore Evelīna Visocka.

● Riebiņu vidusskolas sporta zālē ieklāts jauns grīdas segums. Līdz ar jaunā mācību gada sākumu to iemēģina bērni.

Dravnieku pamatskolā izremontēti pirmā un otrā stāva gaiteņi, kāpņu telpas, dabaszinību kabinets un sporta ģērbtuves zēniem. Šiem mērķiem iztērēti 13 688,16 eiro (bez pievienotās vērtības nodokļa). Bez tam vasarā tika ierīkota ugunsgrēka atklāšanas un trauksmes signalizācijas sistēma par kopējo summu 9234,91 eiro. Tiesa, šajā summa iekļauta arī ugunsdrošības signalizācijas ierīkošana pirmsskolas izglītības iestādē "Sprīdītis", kā arī apsardzes signalizācijas ierīkošana Roberta Mūka muzejā Galēnos.

Galēnu pamatskolā veikts telpu kosmētiskais remotns, tualešu remonts, renovēta skolas aktu zāles siena, pirmsskolas klašu telpās nomainīti radiatori, labiekārtotas garderobes un mājturības kabinets. Būtiskākais ieguldījums Galēnu pamatskolā ir tas, ka turpinās skolas ēkas fasāžu vienkāršota atjaunošana par kopējo summu 35 705,05 eiro (bez PVN).

Sīļukalna pamatskolas ēkas pirmajā stāvā ielikti jauni logi un nokrāsotas grīdas. Vēl veikta dūmvadu demontāža un izremontēti ieeju jumtiņi, kam iztērēti 2458,69 eiro.

Riebiņu pirmsskolas izglītības iestādē "Sprīdītis" bez jau minētās signalizācijas ierīkošanas veikts arī virtuves kapitālais remonts par kopējo summu 9881,78 eiro.

Riebiņu vidusskola saņēmusi vislielākos finansiālos ieguldījumus. Vasaras laikā atjaunotas ieejas kāpnītes, pilnībā izremontēti divi mācību kabineti un divas tualešu telpas, veikts dienesta viesnīcas dzīvokļa tipa istabiņu remonts. Svešvalodu kabineta, kā arī vidusskolas ieejas un kāpņu remonts izmaksājis 5736,54 eiro. Būtiskākais ieguldījums, ko jau pamanījis ikviens skolas bērns — grīdas seguma nomaiņa vidusskolas sporta zālē, šie uzlabojumi veikti par 38 836,36 eiro.

Pirms mācību gada sākumā notikušajā tradicionālajā pedagogu konferencē pašvaldības pārstāvji teica paldies par ieguldīto darbu XI Latvijas skolu jaunatnes Dziesmu un deju svētku sagatavošanā pedagogiem un treneriem, kuru audzēkņi startēja Latvijas Jaunatnes olimpiādē. Tika sveikti arī septiņi skolotāji, kuri uzsāka darbu novada izglītības iestādēs. Andris Strupītis, Gunta Juste, Liene Upeniece strādās Galēnu pamatskolā, Ļubova Stepanova un Jevģēnija Ģedroic-Juraga — Dravnieku pamatskolā, Diāna Bravacka un Ilze Dudenīca — Riebiņu vidusskolā.

Pavisam nedaudz, tomēr palielinājies izglītojamo skaits. Jauno mācību gadu novadā uzsāka 596 izglītojamie, no kuriem 130 ir pirmsskolnieki. Dravnieku pamatskolā mācīsies 57 izglītojamie, Galēnu pamatskolā — 85, Rušonas pamatskolā — 95, Sīļukalna pamatskolā — 41, Riebiņu vidusskolā — 253 izglītojamie, tajā skaitā 72 neklātienē vai vakarskolā, savukārt "Sprīdītī" — 65 bērni.

Jaunsargi velopārgājienā uz Krāslavu nobrauca 160 kilometrus

Pirms mācību gada sākuma Riebiņu un Preiļu jaunsargi devās garā un grūtā velobraucienā uz Krāslavu. Plānojot šo pārgājienu, bija neliels uztraukums par to, vai šis piedzīvojums nebūs par smagu un sarežģītu, bet, kā izrādījās, viss bija kārtībā. Stāsta 312. Jaunsargu vienības instruktors **Valērijs Pastars.**

Paši smagākie pārbaudījumi bija pirmajā dienā. Ceļa posms no Aglonas uz Krāslavu bija sarežģītākais, jo ceļs vijās pa ļoti skaistu, bet paugurainu ainavu, kuru ar velosipēdu brīžiem bija diezgan grūti pārvarēt. Savdabīgu iespaidu atstāja teiksmainā un mistiskā Velnezera jeb Čertoka apmeklēšana, jo tur tiešām daba rada īpašu gaisotni. Neatlaidīgi turpinot braucienu, nokļuvām Kombuļos un nogriezāmies, lai apskatītu Sauleskalnu. Diemžēl Sauleskalna apmeklējums radīja grūtsirdīgu noskaņu, jo tur viss izstaroja pamestību — pamazām aizaug ar krūmiem, trošu pacēlāji salauzti, bijušās sanatorijas vietā izdemolētas ēkas un gruveši. Nu jau līdz galamērķim atlika braukt tikai aptuveni 10 kilometrus, kurus varonīgi izturējām un ap vakariņu laiku sasniedzām Krāslavu. Tur mūs sagaidīja Krāslavas jaunsargi, kuri turpmāko laiku bija mūsu gidi un pavadoņi. Pēc vakariņām apmeklējām Priedaines skatu toni, no kura saulrietā pavērās lielisks skats uz Daugavu un pilsētu.

Nākošās dienas rīts sākās ar smagu piecelšanos, jo iepriekšējā dienā bija patērēts daudz spēka, bet pēc uzmundrinošas rīta rosmes un ļoti garšīgām brokastīm enerģija pamazām atgriezās. Nolēmām, ka dienas sākumā iztiksim bez velosipēdiem, un tas bija pareizs lēmums. Lēnā garā staigājot pa Krāslavu, secinājām, ka pilsēta ir sakopta un skaista. Ļoti interesantu ekskursiju par pilsētas un muižas vēsturi mums novadīja Krāslavas muzeja darbinieks Eduards Danovskis. Ieturējām pusdienas, atvadījāmies no saviem Krāslavas pavadoņiem un apņēmības pilni devāmies mājupceļā. Novakarē nokļuvām Aglonā, kur atkal nopeldējāmies, paēdām vakariņas un devāmies tālāk uz mājām, kuras arī veiksmīgi sasniedzām.

● Jauniešiem tik tāls brauciens ar velosipēdiem bija īsts piedzīvojums un pat varoņdarbs, ar ko var palepoties draugiem.

Pasākuma beigās secinājām, ka pats grūtākais visā pasākumā bija saņemties un piedalīties.

Jaunsargu vienības instruktors uzteic velopārgājiena dalībniekus, jo divās dienās ar velosipēdiem tika nobraukti 160 kilometri. Tas tiešām ir daudz!

Paldies Riebiņu sporta skolotājai Mārītei Pokšānei par atbalstu pasākuma organizēšanā un piedalīšanos tajā. Paldies Riebiņu vidusskolai un Riebiņu novadam par piešķirtajiem velosipēdiem.

RIEBIŅU NOVADA DOMĒ

Koriģēja skolu pavāru un virtuves strādnieku darba samaksu

Jaunajā mācību gadā ievērojami samazinājies skolēnu skaits Dravnieku pamatskolā, tāpēc pārskatīta arī izglītības iestāžu pavāru un virtuves strādnieku darba samaksa.

Virtuves darbinieku darba samaksas fonds aprēķināts, ņemot vērā porciju skaitu. Koriģējot darba samaksu pavāriem un virtuves strādniekiem, nepieciešamais papildus finansējums šī gada četriem turpmākajiem mēnešiem ir 1100 eiro.

Nolemts samazināt darba algas fondu Dravnieku pamatskolas pavāram un virtuves strādniekam par 161 eiro mēnesī. Savukārt tiks palielināts darba algas fonds Galēnu pamatskolas pavāram un virtuves strādniekam par 198 eiro mēnesī, Rušonas pamatskolā — par 126 eiro mēnesī, Sīļukalna pamatskolā — par 63 eiro mēnesī.

Ekonomistei uzdots sagatavot nepieciešamos budžeta grozījumus, līdzekļus papildus finansējumam pavāru un virtuves strādnieku darba samaksai novirzot no projektu līdzfinansējumam paredzētajiem izdevumiem.

Lēma par brīvpusdienu piešķiršanu skolēniem

Deputāti domes sēdē vienbalsīgi nolēmuši apmaksāt Riebiņu novada izglītības iestāžu audzēkņiem ēdināšanas izdevumus 14 eiro apjomā ik mēnesi. Šajā sakarā jāsagatavo nepieciešamie budžeta grozījumi, līdzekļus paredzot no projektu līdzfinansējumam paredzētajiem līdzekļiem.

Šī gada budžetā novada dome jau bija piešķīrusi 4,30 eiro mēnesī vienam audzēknim daļējai pusdienu izdevumu segšanai. Lai nodrošinātu brīvpusdienas vienam audzēknim par 14 eiro mēnesī, papildus nepieciešami 9,70 eiro. Kopējā budžetā papildus nepieciešamā summa izglītības iestāžu audzēkņu nodrošināšanai ar brīvpusdienām mēnesī ir 2745 eiro, bet četros mēnešos līdz gada beigām — 10 980 eiro. Jāatgādina, ka brīvpusdienas pirmajā pusgadā tika nodrošinātas apmēram 100 daudzbērnu un trūcīgo ģimeņu bērniem novadā.

Izveidota vēl viena komisija

Deputāti izskatīja izglītības, kultūras un sporta komitejas sagatavoto lēmumprojektu par Riebiņu novada izglītības iestāžu interešu izglītības programmu izvērtēšanas un mērķdotācijas sadales komisijas izveidošanu. Vienbalsīgi nolemts izveidot komisiju šādā sastāvā — izglītības jautājumu koordinatore Evelīna Visocka, novada domes ekonomiste Valentīna Bogdanova un jaunatnes lietu speciāliste Liene Ustupe.

Apstiprināti saistošie noteikumi

Deputāti nolēmuši apstiprināt saistošos noteikumus nr. 9 "Par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par maznodrošinātu Riebiņu pašvaldībā".

Pašvaldības kompetencē ir piešķirt sociālo palīdzību trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm (personām). Ņemot vērā sociālās palīdzības mērķi, pašvaldības sociālā dienesta uzdevums ir arī izvērtēt, vai ģimene vai atsevišķi dzīvojoša persona spēj apmierināt savas pamatvajadzības minimālā apmērā, tāpēc maznodrošinātas ģimenes (personas) ienākumu līmenis ir jānosaka obligāti, vienlaikus katrai pašvaldībai šobrīd ir dotas tiesības noteikt atšķirīgu ienākumu līmeni. Riebiņu novadā ģimene (persona) atzīstama par maznodrošinātu, ja tās vidējie ienākumi katram ģimenes loceklim mēnesī pēdējo triju mēnešu laikā nepārsniedz 180 eiro mēnesī.

Nosakot maznodrošinātas ģimenes (personas) statusu, iedzīvotāji varēs saņemt nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu; saņemt valsts nodrošināto juridisko palīdzību; pretendēt uz atbrīvošanu no tiesas izdevumu atmaksas; saņemt elektroenerģijas pakalpojumu par samazinātu cenu.

Sagatavots pēc Riebiņu novada domes sēdes protokola

Lappusi sagatavoja L.Kirillova

Izmaiņas higiēnas prasībās bērnudārziem un privātajām auklēm

Šī gada 12. augustā stājās spēkā Grozījumi Ministru kabineta noteikumos «Higiēnas prasības bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu».

Līdz šim spēkā esošie higiēnas noteikumi paredzēja praktiski visiem bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem vienādas higiēnas prasības, informēja Veselības inspekcijas Komunikācijas nodaļas preses sekretāre Liesma Kalve. Uzklausot šo pakalpojumu sniedzēju viedokli un paralēli tam veicot vecāku aptauju, tika secināts, ka normas, kas jāievēro fiziskām un juridiskām personām nav samērīgas. Īpaši gadījumos, kad tiek pieskatīts neliels skaits bērnu. Ir skaidri redzama tendence bērnu pieskatīšanu arvien vairāk uzticēt fiziskām personām — auklēm, kuras sniedz pakalpojumus savās dzīves vietās. Ne mazāk svarīga ir vecāku neapmierinātība ar to, ka bērnudārzos grūti savlaicīgi nodalīt inficētos bērnus no veselajiem, kādēļ saslimšanas gadījumi ir konstatējami pārāk bieži.

Ar Grozījumiem higiēnas noteikumos ir iestrādāta obligāta prasība bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzējiem un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu (bērnudārzi), izņemot fiziskas personas (aukles), izstrādāt iekšējās kārtības noteikumus, kuros noteikts, kā bērnudārza darbinieki un bērnu vecāki rīkojas infekcijas slimību gadījumos.

Bērnudārzu darbiniekiem turpmāk ir noteikts neuzņemt bērnudārzā bērnus ar infekcijas slimību pazīmēm un pedikulozi. Izņemot gadījumus, kad pakalpojuma sniegšanas vietā ir iespēja izolēt saslimušo bērnu un nodrošināma atbilstoša uzraudzība tā, ka tas nerada inficēšanās risku citiem bērniem.

Savukārt auklēm, ja tās pieskata bērnus savā dzīves vietā, turpmāk ir atviegloti higiēnas noteikumi, ņemot vērā, ka bērna pieskatīšana pārsvarā notiek aukļu dzīves vietās. Turpmāk auklēm nebūs jānodrošina garderobes ar individuālajiem skapīšiem katram bērnam un administrācijas telpas. Ir paredzētas tikai tādas prasības, kas nepieciešamas individuāla pakalpojuma sniedzēja labas prakses realizācijai un veselīga uztura pamatprincipu ievērošanai.

Turpmāk prasība par atsevišķu telpu bērna izolācijai infekcijas slimību gadījumos būs tikai tiem bērnudārziem, kur bērni uzturas diennakti.

Izmaiņas arī īslaicīgu pakalpojumu (pieskata bērnus līdz 4 stundām) sniedzējiem. Ja īslaicīgais pakalpojuma sniedzējs nodrošina bērniem aktivitātes ārā, bērniem līdz 3 gadu vecumam tas ir aizliegts, ja gaisa temperatūra zemāka par -10° C. Teritorijai un rotaļu laukuma aprīkojumam jābūt atbilstoši kopējām higiēnas prasībām.

Veselības inspekcija aicina ievērot higiēnas prasības ne tikai bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu, bet arī bērnu vecākiem, īpaši pievēršot uzmanību bērna veselības stāvoklim, pirms uzticēt rūpes par savu bērnu citai fiziskai vai juridiskai personai!

Izmaiņas higiēnas prasībās bērnudārziem

Grozījumos precizēts, ka bērnudārza administrācijai līdz 2016. gada 1. janvārim ir jāizstrādā iekšējās kārtības noteikumi, kur noteikta skaidra administrācijas un vecāku rīcība bērnu saslimšanas gadījumos. Ar šiem noteikumiem laikus jāiepazīstina bērnu vecāki un regulāri jābrīdina, ka bērni netiks pieņemti pieskatīšanai ar infekcijas slimības pazīmēm — caureju, vemšanu, ādas, gļotādas vai acu ābolu dzelti, paaugstinātu (virs 37,5° C) ķermeņa temperatūru, infekciozas izcelsmes izsitumiem un ar pazīmēm, kas liecinātu par paaugstinātu ķermeņa temperatūru — miegainību, atteikšanos ēst, dzert, raudulību, paātrinātu elpošanu. Papildu tam, bērnudārzā neuzņems bērnus ar pedikulozi.

Detalizēti iekšējās kārtības noteikumi ir nepieciešami higiēnas prasību precizēšanai, jo ne vienmēr bērna paaugstināta ķermeņa temperatūra, izsitumi vai klepus var liecināt par infekcijas slimību. Šiem simptomiem var būt arī alerģisks raksturs. Tādēļ iekšējās kārtības noteikumi ir jāveido ar labu gribu nodrošināt vecāku un pakalpojuma sniedzēja atbildīgu pieeju bērna veselības stāvokļa izvērtēšanai.

Ar Grozījumiem ir paplašinātas prasības bērnudārza teritorijas iekārtošanai. Tai jābūt ne vien nožogotai, bet arī sakoptai. Ja teritorijā ir ūdenstilpnes, tām jābūt iežogotām vai norobežotām.

Bērnudārza ēkā turpmāk vairs nav obligāta prasība darbinieku un saimniecības telpu blokā paredzēt administrācijas telpu.

Nav obligāta prasība sanitārajās telpās, ko izmanto bērni līdz 3 gadu vecumam paredzēt dušu ar lokanu vadu un atsevišķu sanitāri tehnisku ierīci ar ūdens pievadu un noteku sēdpoda mazgāšanai tualetē. Sēdpodu mazgāšana jāorganizē tā, lai neradītu inficēšanās risku un apkārtējās telpas piesārņošanu.

Atcelts aizliegums bērnudārzā lietoto bērna veļu mazgāt mājās.

Var nebūt arī atsevišķas telpas kultūras, izklaides, mūzikas un sporta nodarbību rīkošanai — šīm nodarbēm bērnudārza administrācija drīkst izmantot vietu, kas pielāgota minētajām aktivitātēm.

Savukārt 2018. gada 1. janvārī spēku zaudēs līdzšinējie noteikumi, kas nosaka mēbeļu izmēru atbilstību bērnu augumam. Tos nomainīs Veselības inspekcijas izstrādātas saistošās vadlīnijas ergonomikas prasībām un principiem, pēc kādiem iegādājamas mēbeles bērniem.

Prasības bērnu mēbeļu drošībai nosaka arī Latvijas nacionālā standarta statusā adaptētie Eiropas standarti, kas ir pieejami Latvijas nacionālajā standartizācijas institūcijā «Latvijas standarts».

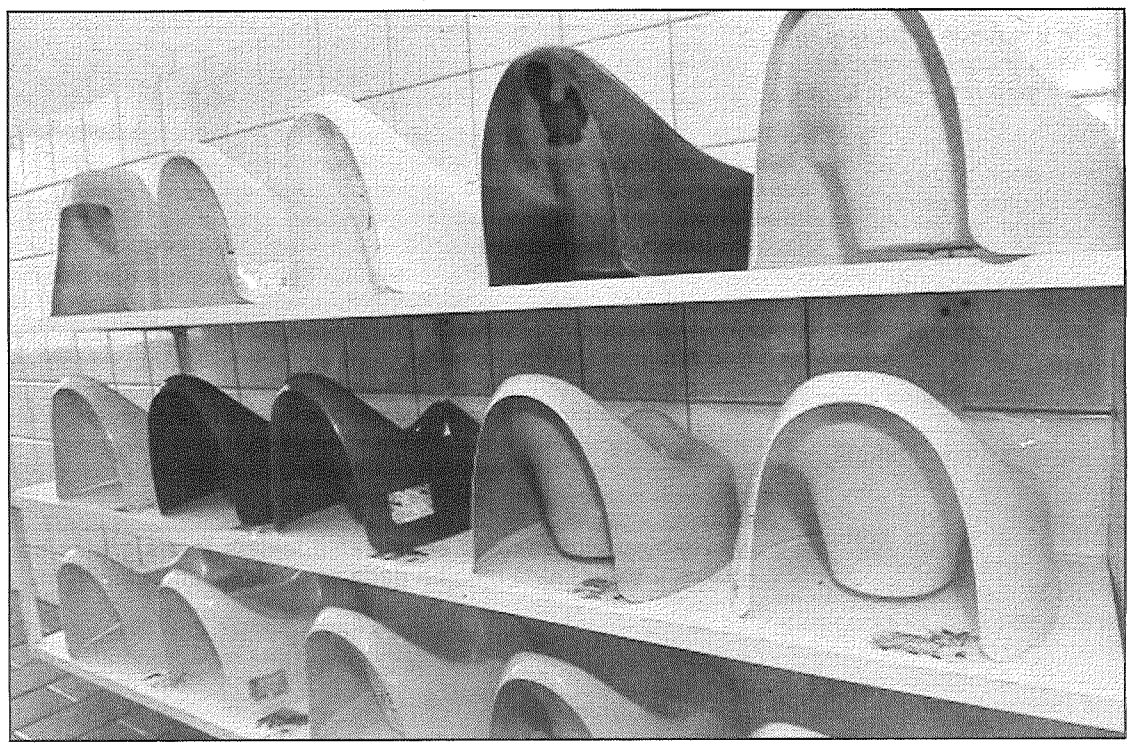

Tomēr, lai sniegtu informatīvu atbalstu izglītības iestādēm un bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem bērniem drošu mēbeļu iegādei, Veselības inspekcija sadarbībā ar Rīgas Stradiņa universitātes aģentūru «Darba drošības un vides veselības institūts» un Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (PTAC) līdz 2017. gada 1. janvārim izstrādās rekomendācijas izglītības iestāžu un bērnu uzraudzības pakalpojumu vietās paredzētām mēbelēm un publicēs tās savā mājaslapā. Nepieciešamības gadījumā PTAC un Veselības inspekcija sniegs konsultācijas par šiem jautājumiem.

Ar šo brīdi bērni, kas vecāki par 3 gadiem, varēs tikt guldināti vienkārši drošās, no nekaitīga materiāla izgatavotās gultās, piemērotās atbilstoši bērna ķermeņa īpatnībām. Turpmāk neiesakām bērnu pieskatītājiem iegādāties divstāvu gultas.

Ir pagarināts termiņš grupas telpu un guļamtelpu minimālo platību ievērošanai. Noteikumi paredz grupas telpā vienam bērnam līdz 3 gadu vecumam nodrošināt 2,5 m², bet pēc 3 gadu vecuma 3,0 m², attiecīgi guļamtelpā 1,8 un 2,0 m².

Minētās prasības būs obligātas tikai grupām, kas veidotas pēc 2020. gada 1. janvāra.

Tāpat līdz šim laikam ir pagarināta prasība ierīkot atsevišķus klozetpodus zēniem un meitenēm vecākiem par 3 gadiem, nodrošinot vienu podu un vienu mazgātni uz astoņiem bērniem.

Precizējam arī higiēnas normas, kas ievērojamas auklēm, bērnus pieskatot savās dzīves vietās.

Higiēnas noteikumi papildināti ar atsevišķu punktu, paredzot, ka auklēm vienkārši jānodrošina virsdrēbju novietošana un žāvēšana katram bērnam, rotaļu un nodarbību telpas var būt apvienotas. Jābūt pieejamai tualetei un roku mazgātnei. Ēdienu sagatavošanai, sadalei, uzglabāšanai, trauku uzglabāšanai un mazgāšanai jānotiek atsevišķā telpā. Jāierāda vieta veļas uzglabāšanai. Ja aukle veļu arī mazgā un gludina — tam jānotiek šim darbībām piemērotā vietā.

Tāpat jābūt telpai vai vietai, kas pielāgota bērnu kultūras un izklaides pasākumu, mūzikas un sporta nodarbību rīkošanai.

Ja nepieciešams, jānodrošina vieta bērnu ratiņu novietošanai.

Aukle rūpējas par bērnu ēdināšanu, ņemot vērā veselīga uztura pamatprincipus.

Pārējās normas, kas nosaka vispārīgos jautājumus, minimālās higiēnas prasības, teritorijas, ēkas un telpu iekārtojumu, ūdensapgādi, kanalizāciju, apkuri, ventilāciju, apgaismojumu, iekārtu un inventāra uzturēšanas kārtību, paliek spēkā līdzšinējā redakcijā.

Veselības inspekcija atgādina!

Bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējam nav obligāti jānodrošina bērnu veselības aprūpes pakalpojumu sniegšana iestādē. Ja pakalpojuma sniedzējs nav paredzējis uzņemt bērnus ar infekcijas slimību pazīmēm, tad šādu telpu uzturēšana nav pamatota, izņemot pakalpojuma sniegšanas vietas, kurās bērni uzturas visu diennakti.

Taču, ja pakalpojuma sniedzējs vēlas pakalpojuma sniegšanas vietā nodrošināt ārstniecības personas pieejamību un veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu bērniem, tad var izveidot pakalpojuma sniegšanas vietā ārstniecības kabinetu.

To jāreģistrē Veselības inspekcijas Ārstniecības iestāžu reģistrā. Ārstniecības kabinetam ir jāatbilst normatīvo aktu obligātajām prasībām par ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām, kas noteiktas 2009. gada 20. janvāra Ministru kabineta noteikumos nr. 60 «Noteikumi par obligātajām prasībām ārstniecības iestādēm un to struktūrvienībām».

Veselības inspekcija aicina ievērot higiēnas prasības ne tikai bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu, bet arī bērnu vecākiem, īpaši pievēršot uzmanību bērna veselības stāvoklim, pirms uzticēt rūpes par savu bērnu citai fiziskai vai juridiskai personai!

"Novadnieks" izmaiņas higiēnas prasībās lūdza komentēt pirmsskolas izglītības iestāžu vadītājas, kā arī skolu, kurās tiek īstenota pirmsskolas izglītības programma, direktores.

Bērnus ar saslimšanas pazīmēm neuzņem

Dace Verbicka, Preiļu novada pirmsskolas izglītības iestādes "Pasaciņa" vadītāja, komentējot šos noteikumus, atzina, ka savā ziņā tie mīkstina ļoti stingrās prasības, kādas pret bērnudārziem bija izvirzītas līdz šim. Acīmredzot, tas saistīts ar situāciju Rīgā un citās lielajās pilsētās, kur, lai mazo uzņemtu bērnudārzā, ir jāgaida ļoti garas rindas, bet bērnudārzu ierīkošanu pielāgotās telpās ierobežo stingras higiēnas prasības. Piemēram, līdz šim bija nepieciešams ierīkot atsevišķu telpu izolatoram, kā arī telpu mūzikas, kultūras, izklaides un sporta nodarbībām. "Pasaciņā" ir gan izolators, gan arī skaista zāle dažādiem pasākumiem, jo ēka kopš pirmsākumiem celta bērnudārza vajadzībām, tomēr izolatora telpu izmantojām minimāli. Ja bērniņš sasirdzis, darbinieki uzreiz zvana vecākiem. Kāpēc viņu vēl vairāk uztraukt, ievietojot neierastā vidē — izolatorā uz kušetes? Tagad izolatora telpu varēs izmantot citām vajadzībām, stāstīja vadītāja. Mīkstinātas arī dažas prasības par labierīcībām.

Attiecībā uz sasirgušu bērnu uzņemšanu vadītāja skaidroja, ka arī līdz šim māmiņas tika lūgtas šādus bērnus vest pie ārsta, nevis atstāt dārziņā. Stipri klepojošs mazulis, kuram ir temperatūra, vemšana, caureja vai citas slimības pazīmes, netiek uzņemts. Tāpat gadījumos, ja, bērnam izģērbjoties, tiek ievēroti izsitumi, audzinātājas aicina medmāsu, kas izlemj par tālāku rīcību. Taču atbilstoši jaunajām izmaiņām higiēnas prasībām līdz 2016. gada 1. janvārim bērnudārzā tiks izstrādāti iekšējās kārtības noteikumi par administrācijas un vecāku rīcību bērnu saslimšanas gadījumos. Līdz šim pēc šādiem noteikumiem nebija prasību. "Pasaciņā" netiek uzņemti bērni arī ir pedikulozi. Par laimi, tā novērota ļoti ļoti retos gadījumos, atzina vadītāja.

Turpinājums 7. lappusē.

Izmaiņas higiēnas prasībās bērnudārziem un privātajām auklēm

Sākums 6. lappusē.

Bērnudārzā nav problēmu ar veļas mazgāšanu, jo ir sava mazgātava. Gultas veļa atbilstoši prasībām tiek nomainīta reizi divās nedēļās, nepieciešamības gadījumā — arī ātrāk.

Preiļu novada pirmsskolas izglītības iestādi "Pasaciņa" pašlaik apmeklē 328 bērni. Rindas uz iekļūšanu bērnudārzā nav, stāstīja Dace Verbicka, piemetinot, ka uzņemti arī tie, kam bija paredzētas vietas septembrī un oktobrī. Ir pat neliela vietu rezervīte, un ģimenes var būt drošas, ka tiks uzņemti tie bērni, kam pienāks laiks apmeklēt dārziņu novembrī un decembrī.

Sākoties apkures sezonai, kas bērnudārzā parasti ir no 1. oktobra, sāks darboties arī peldbaseins. Peldēšanas nodarbības paredzētas bērniem no četru gadu vecuma — tiem, kas apmeklē grupiņas Mehanizatoru ielā, vai no piecu - sešu gadu vecuma — tiem, kuru grupu telpas atrodas "Pasaciņas" galvenajā ēkā. Rudens un ziemas apstākļos mazu bērniņu, kas pēc peldes vēl nav īsti apžuvuši, došanās ārā un pārvadāšana nav ieteicama, tāpēc peldēties tiek vesti tikai lielākie bērni. Peldēšanās nodarbības notiek reizi nedēļā.

Prasības attiecībā uz iekārtojumu vairs nav tik stingras

Aglonas novada pirmsskolas izglītības iestādi pašlaik apmeklē 65 bērni. Iestādes **vadītāja Valentīna Mihailova** atzina, ka rindas uz vietu bērnudārzā nav, pat gluži otrādi — ir brīvas vietas. Pērn bērnudārzu apmeklēja 73 mazuļi. Bērnu skaits samazinājies sakarā ar to, ka vairākas ģimenes mainījušas dzīvesvietu.

Vadītāja stāstīja, ka izmaiņas higiēnas prasībās bērnudārziem viņas vadītajā iestādē nekādus īpašus pārkārtojumus neprasa. Teritorija ir nožogota, ūdenstilpņu tajā nav. Atbilstoši jaunajām prasībām vajadzēs papildināt bērnudārzā jau esošos iekšējās kārtības noteikumus, precīzāk norādot administrācijas un vecāku rīcību bērnu saslimšanas gadījumos. Vecākiem regulāri jādara zināms, ka netiks pieņemti mazuļi ar infekcijas slimību pazīmēm un ar tādām, kas liecina par paaugstinātu temperatūru, taču tajā pašā laikā noteikumiem jābūt detalizētiem, lai būtu iespēja atšķirt alerģiska rakstura simptomus.

Arī Aglonas bērnudārzā līdz šim bija iekārtots izolators, kas turpmāk vairs nebūs vajadzīgs.

Vecākiem rītos ar parakstu jāapliecina, ka bērns ir vesels

Esmu rūpīgi izpētījusi izmaiņas higiēnas noteikumos un varu atzīt, ka mūsu bērnudārzam tas nav nekas jauns, teica **Līvānu pirmsskolas izglītības iestādes "Rūķīši" vadītāja Aija Grugule.** Bērnudārzs kādreiz būvēts tieši šim nolūkam, pirms pāris gadiem piedzīvojis renovāciju un atbilst visstingrākajām prasībām, lai tajā varētu uzturēties bērni. Piemēram, jaunajos noteikumos vairs nav obligāta prasība sanitārajās telpās, ko izmanto bērni līdz trīs gadu vecumam, paredzēt dušu ar lokanu vadu, bet "Rūķīšos" tāda ir ierīkota, tiek lietota un atzīta par ļoti labu bērnu higiēnas nodrošināšanai. Teritorija ir nožogota, tajā atrodas neliels baseiniņš, kas norobežots ar akmeņiem. Ja vecāki izteiks vēlēšanos, varam padomāt par ciešāku norobežošanu, stāstīja vadītāja.

Attiecībā uz slimu bērnu neuzņemšanu "Rūķīšos" jau pašlaik darbojas stingri iekšējās kārtības noteikumi un vecākiem katru rītu ar savu parakstu jāapliecina, ka atvestais bērns ir vesels. Pirms pāris gadiem bērnudārzs saņēmis daudz pretenziju no vecākiem, ka, uzņemot slimus bērnus, tiek aplipināti un saslimst arī pārējie. Tika izstrādāti stingri iekšējās kārtības noteikumi, un ar tiem iepazīstināti vecāki. Mammām vai tētiem, kas rītos atved bērnu uz dārziņu, ir jāparakstās īpaši iekārtotā žurnālā, ka bērnam nav caurejas, vemšanas, temperatūras, ka viņa galviņa ir tīra bez pedikulozes. Protams, var gadīties, ka bērnam, kurš no rīta bijis vesels, pēc kāda laika parādās saslimšanas pazīmes, bet tādos gadījumos tiekot aicināta medmāsa, kas konstatē saslimšanu un tiek informēti vecāki, lai mazo ved uz mājām. Darbs ar bērniem, it īpaši ar tik maziem, jo bērnudārzā uzņem no 1,5 gadiem, ir ļoti ļoti atbildīgs, uzsvēra Aija Grugule. Katrs organisms uz slimību reaģē savādāk. Saslimšana bērniem var atstāt iepriekš neparedzētas sekas uz visu mūžu, tāpēc šajā ziņā vajadzīga vislielākā piesardzība. Attiecībā uz alerģiskiem bērniem, kam alerģija varētu izpausties ar iesnām vai tamlīdzīgi, vajadzīga ģimenes ārsta izziņa. Šādas kārtības ieviešanas rezultātā vecāku pretenzijas pret dārziņu ir samazinājušās. Arī apmeklētības rādītājs ir augsts, — pagājušajā gadā tas bija 80 procenti. Veselības inspekcija, iepriekšējā reizē apmeklējot bērnudārzu, ieviesto kārtību ar vecāku parakstīšanos novērtējusi kā pozitīvu.

Aija Grugule jaunajās prasībās pievērsusi uzmanību grozījumiem, kas paredzēti attiecībā uz mēbeļu izmēru. Bērnudārzā pastāv kārtība, ka divreiz gadā — septembrī un janvārī medmāsa nosver bērnus, izmēra viņu garumu un noteic, kāda izmēra mēbeles katram ir piemērotas. Krēsliņi, galdiņi ir piemēroti dažāda lieluma bērniem, tāpat tie apzīmēti ar dažādām krāsām, lai bērniem būtu vieglāk saprast, kur ir viņa vieta. Bērniņi aug dažādi, cits lēnāk, cits ļoti strauji, un mēbeļu piemērošana ir ļoti grūta, stāstīja iestādes vadītāja. Līdzšinējie noteikumi attiecībā uz mēbeļu izmēru spēku zaudēs 2018. gada 1. janvārī. Turpmāk būs jāvadās pēc Veselības inspekcijas izstrādātajām prasībām.

"Rūķīšu" vadītāja īpaši gandarīta jūtas par to, ka Veselības inspekcija aicina ievērot higiēnas prasības ne tikai bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējiem un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu, bet arī bērnu vecākiem, īpaši pievēršot uzmanību bērna veselības stāvoklim, pirms nodot viņu pieskatīšanai citai fiziskai vai juridiskai personai.

Šajā mācību gadā Līvānu pirmsskolas izglītības iestādi "Rūķīši" apmeklē 304 bērni, kas ir par dažiem mazāk nekā iepriekšējā gadā. Attiecībā uz rindām Aija Grugule stāstīja, ka pašreiz ir dažas ģimenes, kuras izjūt vietas trūkumu bērnudārzā. Šāda situācija veidojas, ja vecāki rindā uz vietu bērnudārzā pieteicas novēloti, jo pirmām kārtām tiek apmierinātas to ģimeņu intereses, kas vietu bērnudārzā pieteic tūlīt pēc mazuļa piedzimšanas.

Noteikumi pastāv, bet nu tie būs jāuzraksta

Vārkavas novada Vārkavas pamatskolā ir divas pirmsskolas izglītības grupas — 1,5 — 3 un 4 — 6 gadus veciem bērniem. Abās grupiņās kopā — 22 bērni. Skolas **direktore Skaidrīte Medne** stāstīja, ka šogad pat esot par četriem mazajiem vairāk nekā gadu iepriekš. Attiecībā uz izmaiņām higiēnas noteikumos direktore informēja, ka jau pašlaik darbinieki vadoties pēc iepriekš izstrādātas kārtības. Bērni ar redzamām saslimšanas pazīmēm netiekot pieņemti, un īstenībā vecāki ir pietiekoši apzinīgi, lai slimās atvasītes vestu pie ārsta, nevis uz dārziņu. Taču ne vienmēr rītos, kad mazais ierodas savā grupiņā, viņam ir saslimšanas pazīmes. Paiet pāris stundas, un bērns ir slims. Šādos gadījumos tiek ziņots vecākiem, vai mazais slimnieciņš tiek nogādāts pie ārsta palīga turpat pagasta centrā, vai arī izsaukta "ātrā palīdzība". Ārsta palīgs novērtē bērna stāvokli un vecāki tiek aicināti ierasties, vai arī ar sociālā dienesta palīdzību mazo nogādā uz mājām. Šajā ziņā skolai izveidojusies laba sadarbība ar ģimenes ārsta palīgu un sociālo dienestu. Atbilstoši jaunajām higiēnas prasībām iekšējās kārtības noteikumi tikai "jāuzliek uz papīra".

Vecāki pret mazuļu veselības stāvokli izturas atbildīgi

Esmu iepazinusies ar grozījumiem Ministru kabineta noteikumos "Higiēnas prasības bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzējiem un izglītības iestādēm, kas īsteno pirmsskolas izglītības programmu", teica **Riebiņu novada Rušonas pamatskolas direktore Janīna Šelegoviča.** Rušonas pamatskolā divas pirmsskolas izglītības grupas apmeklē 32 bērni. Audzēkņu skaits šogad, salīdzinot ar pērno gadu, nav īpaši mainījies. Direktore stāstīja, ka vecāki zina iestādes kārtību — uz pirmsskolas grupiņām vest tikai veselus bērnus. Mazuļu veselības stāvokli kontrolē arī pirmsskolas izglītības pedagoģe un viņas palīdze. Ja ir aizdomas par saslimšanu, tiek izmērīta arī temperatūra. Slimi bērni dārziņā netiek uzņemti. Ja audzēkņi saslimst dienas laikā, informē vecākus. Iekšējās kārtības noteikumi līdz gada beigām tiks sagatavoti rakstveidā, iepazīstinot ar tiem arī vecākus.

Jaunajos grozījumos ir tādas lietas, kas stāsies spēkā tikai 2017. vai pat 2020. gadā. Varbūt līdz tam laikam atkal būs kādas izmaiņas, sprieda direktore. Piemēram, pirms kāda laika tika aizliegts bērnudārza veļu mazgāt mājās, ko darīja vecāki paši. Skola nopirka veļas automātu, norīkoja darbinieci, kas mazgā bērnudārza veļu. Nu šī prasība atcelta.

L.Rancāne

PREIĻU GALVENAJĀ BIBLIOTĒKĀ

Noslēdzies lasīšanas veicināšanas konkurss "Krauklis iesaka izlasīt"

Preiļu galvenās bibliotēkas bērnu literatūras nodaļā arī vasarā valdīja rosība, jo čaklākie lasītāji, vēloties paplašināt savu zināšanu loku, piedalījās lasītveicināšanas konkursā "Krauklis iesaka izlasīt". Bērnu literatūras nodaļas vecākā bibliotekāre Solvita Erta informē, ka konkurss norisinājās no 1. jūnija līdz 27. augustam, un tā mērķis bija veicināt bērnu lasītprames un literārās prasmes izkopšanu, piedāvājot saistošu, bērnu vecumam atbilstošu literatūru, kā arī veicināt bibliotēkas pakalpojumu izmantošanu jauno lasītāju vidē.

Katrs dalībnieks konkursā piedalījās individuāli, krājot savā reģistrācijas kartītē uzlīmes par ikvienu izlasīto grāmatu un atbildot uz bibliotekāres jautājumiem par grāmatas saturu. Uzvaru konkursā noteica sakrāto uzlīmju skaits. Vērtēšana notika piecās vecuma grupās: pirmsskolas grupa, 2.-3., 4.-5., 6.-7. un 8.-9. klašu grupa. Absolūtais līderis lasīšanā šogad bija Egons Rebainis ar 49 izlasītajām grāmatām, kurš savā grupā vienīgais ieguva godalgotu vietu. Egons pašlaik mācās 8. klasē.

Šogad konkursam bija pieteikušies 58 bērni. Noslēguma pasākums notika bērnu literatūras nodaļā 1. septembrī, kad 42 čaklākajiem lasītājiem tika pasniegti diplomi par iegūtajām vietām un pateicības. 1. klasē pirmo vietu ieguva Rūta Pastare, otro – Vadims Stepiņš, trešo – Paula Butāne. 2. — 3. klašu grupā Laimai Tumašovai un Danielam Rasimam pirmā vieta, Arnitai Eglītei – otrā, Annijai Akmentiņai – trešā vieta. 4. — 5. klašu grupā visvairāk izlasīja Ričards Smans, otrā vieta Ritvaram Vjaksem, trešā – Karīnai Anspokai. Katrs no viņiem balvā saņēma grāmatu.

Īpašu balvu saņēma arī jaunākais konkursants — Vadims Stepiņš, kuram konkursa laikā vēl bija seši gadi.

Ik gadu centīgākie konkursa dalībnieki tiek aicināti doties ekskursijā pa interesantākajām vietām Latvijā. Tā kā šogad aktīvākie izrādījās jaunāko klašu skolēni, piemērojoties viņu vecumam, maršrutā tika iekļautas Latgales ievērojamākās vietas: Rēzeknē – Latgales vēstniecība "GORS", Austrumlatgales radošo pakalpojumu centrs "Zeimuļs", Valsts robežsardzes koledža ar kinologu paraugdemonstrējumiem un mini zoodārzs "Rozītes" Audriņu pagastā.

Lasīšana bērniem attīsta iztēli, veicina valodas izjūtu, spēju noformulēt savu viedokli, bagātina emocionālo pasauli un pilnveido zināšanas.

"Pūcītes skola" jaunākajiem bibliotēkas apmeklētājiem

Pagājušajā gadā Preiļu galvenā bibliotēka bija viena no 14 valsts bibliotēkām, kura ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) Atbalsta biedrības palīdzību uzsāka bērnu lasīšanas programmu "Grāmatu starts". Tā ir LNB Bērnu literatūras centra radīta lasīšanas veicināšanas programma pirmsskolas vecuma bērniem ar mērķi "parādīt ceļu" uz bibliotēku ģimenēm, lai grāmatas būtu pieejamas ikvienam un veicinātu pašos mazākajos bērnos interesi par lasīšanu. Arī Preiļu galvenās bibliotēkas bērnu literatūras nodaļa iesaistījās šajā programmā, nodibinot "Pūcītes skolu", informēja bērnu literatūras nodaļas vecākā bibliotekāre Solvita Erta.

No 2014. gada jūlija līdz šī gada maijam reizi mēnesī – sestdienās — mazie, trīs – četrus gadus vecie, "pūčulēni" ieradās bibliotēkā, kur kopā ar vecākiem interesanti pavadīja laiku. Nodarbībās mazajiem lasītājiem tika atklāta aizraujošā grāmatu pasaule, bet vecākiem – parādītas dažādas darba formas, kā iepazīstināt bērnus ar grāmatu. Par piedalīšanos bibliotēkas "Pūcītes skolā" un nodarbībās katrs bērns saņēma "Grāmatu starta" komplektu: mugursomu, lasāmgrāmatiņu un rotaļlietu – projekta simbolu – pūčulēnu, kā arī brošūru vecākiem par kopā lasīšanu un bērnu lasītprieka veicināšanu.

Vecāki atzinīgi novērtējuši šo projektu. 19. septembrī "Pūcītes skola" uzsāks jauno sezonu. Nokomplektēta grupa, kam plānotas četras ikmēneša nodarbības, lai iepazītu plašo bibliotēkas piedāvājumu.

Sagatavoja LRancāne

Pupiņas palīdz kontrolēt svaru

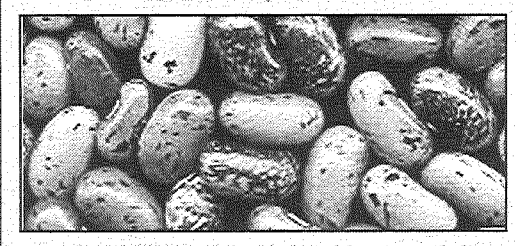

Noskaidrots, ka pākšaugu iekļaušana ikdienas ēdienkartē palīdz veiksmīgi cīnīties ar lieko svaru. Tiem ir zems glikēmiskais indekss, kas nozīmē – tie sadalās lēnām, radot ilgstošu sāta sajūtu, tāpēc roka tik bieži nesniedzas pēc našķiem. Par ievērojamu plusu tiek atzīts arī augstais olbaltumvielu saturs pupiņās. Būtu ieteicams ik dienas notiesāt vismaz 130 gramu pupiņu, zirņu, lēcu, turku zirņu vai citu pākšaugu – tā noskaidrojuši amerikāņu diētas ārsti.

Līdz cik gadiem izaug gudrības zobi?

Parasti gudrības zobi izšķiļas vai tikai sāk spraukties no smaganām līdz 22 gadu vecumam vai pat vēlāk. Taču ir arī gadījumi, kad gudrības zobi izaug pat 60-70 gadu vecumā – tā retumis notiekot, ja nākas zaudēt kādu zobu un zobu rindā tāpēc parādās brīva vieta. Ne vienmēr gudrības zobi izaug uzreiz – tie var arī attīstīties gadiem ilgi, pārmaiņas mutē radot pakāpeniski.

Apēd vismaz vienu ābolu dienā!

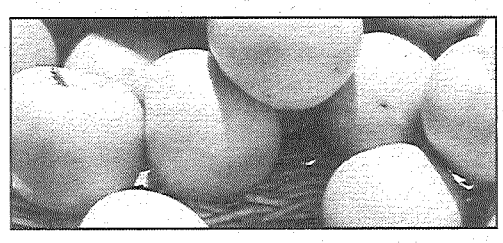

Izmanto ābolu laiku – ēd fitonutrientus (dabiskas, bioloģiski aktīvas vielas augos, svarīgākas par vitamīniem)! Pašlaik augos atklāts ap 30000 dažādu fitonutrientu, taču tas vēl nav viss – zinātnieki atrod arvien jaunus un jaunus. Piemēram, apelsīnā esot ap 170 šo bioloģiski vērtīgo savienojumu, ābolā – vēl daudz vairāk! Ne velti saka: "Viens ābols dienā, un dakteris tev nebūs vajadzīgs".

Kāpēc kazas piens tik labs?

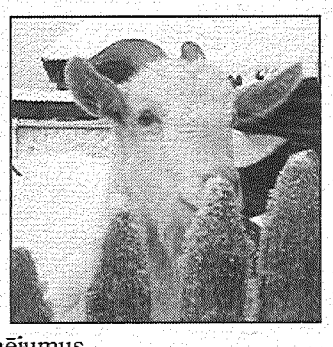

✔ Holesterīna saturs kazas pienā ir aptuveni piecas reizes mazāks nekā govs pienā. Tas veicina slikto holesterīna līmeņa pazemināšanos un šķidina holesterīna nogulsnējumus.

✔ Kazas pienā ir krietni vairāk A vitamīna nekā govs pienā.

✔ Tas ir bagāts ar kazeīnu, turklāt kazeīns ir tādā formā, ka organisms to spēj labāk pārstrādāt un asimilēt nekā govs pienā esošo.

✔ Kazas pienā ir vairāk tādu organismam ļoti nepieciešamu vielu kā kalcijs, fosfors, kālijs, cinks un selēns.

Medus masāža pret celulītu

Ņem šķidru medu, iezied plaukstas un pliķē problēmzonas – augšstilbus, dibenu, rokas. Svarīgi ir procedūru veikt uz sausas ādas. Katru vietiņu šādi apstrādā piecas līdz septiņas minūtes – vispirms pabeidz vienu, tad ķeras pie nākamās. Procedūrai nepieciešamas aptuveni četrdesmit minūtes. Pliķē, plaukstu piespiežot pie ādas un strauji atraujot. Ieteicams metodi izmantot kūres veidā – piecpadsmit reižu katru otro dienu. Pēc masāžas jānoskalojas ar siltu ūdeni un jāuzklāj mitrinošs krēms. Āda jau pirmajā reizē kļūst tvirtāka un gludāka!

Galva sāp? Iemeslu var būt daudz

Parasti galvassāpes uzskata par tipisku sieviešu problēmu. Taču pie ārsta ar šīm sūdzībām dodas arī katrs astotais vīrietis.

Tā kā parasti galvassāpes noris epizodiski, daudzi neuzskata par nepieciešamu to dēļ apmeklēt ārstu. Protams, atsevišķs gadījums nav liela satraukuma vērts, bet speciālista palīdzība būtu vajadzīga, ja sāpju lēkmes ir biežas un mokošas, turklāt parastie pretsāpju līdzekļi vairs nepalīdz. Galvassāpes var būt galvenais vai pat vienīgais simptoms vairāk nekā 40 slimībām (tādām kā neiroze, depresīvi stāvokļi, hipertoniskā slimība, arteriālā hipertensija, nieru un endokrīno, nervu sistēmas, acu saslimšanas gadījumos u.c.).

Visbiežākā forma ir saspringuma galvassāpes, kas rodas no stresa, uztraukuma, lielas spriedzes vai depresijas. Tās biežāk sastopamas cilvēkiem, kas ir ļoti emocionāli un ar krasi novērojamām garastāvokļa maiņām. Jebkura bakteriāla vai vīrusu infekcija var sākties ar galvassāpēm, kurām vēlāk pievienojas pārējie simptomi: paaugstināta temperatūra, miegainība, apetītes trūkums un citas slimības izpausmes. Dažām sievietēm ir stipras galvassāpes, tajā skaitā migrēna hormonu svārstību laikā, piemēram, pirms un pēc menstruācijām vai ovulācijas laikā.

Galvassāpes rodas mugurkaula kakla daļas osteohondrozes slimniekiem. To rašanās priekštecis ir dažādas ilgstošas piespiedu pozas — gulēšana nepareizā pozā, ilgstoša fiziska slodze, kas saistīta ar galvas noliekšanu vai pārlieku izliekšanu, nepierastu fizisku slodzi.

Galvassāpes var izraisīt sašaurināti galvas asinsvadi. Tad raksturīgas galvassāpes vienā galvas pusē, var pievienoties slikta dūša, troksnis ausīs. Visbiežāk novēro jaunām sievietēm, ja ir iedzimta vai pārmantota migrēna. Arī pie arteriālās hipertensijas sāpes ir smagas, spiedošas, pulsējošas, kas bieži skar kaklu un pakausi.

Visbeidzot minamas galvassāpes, ko izraisījušas galvas smadzeņu saslimšanas.

Sāpju iemesli un veidi, kā redzams, ir visai daudzveidīgi, tādēļ, ja parastie pretsāpju līdzekļi nelīdz, noteikti jāmeklē ārsta palīdzība.

Ērču aktivitāte pakāpeniski pieaug, tuvojoties rudenim

Slimību profilakses un kontroles centra (SPKC) speciālisti brīdina, ka šogad ērču aktivitātei pēc vasaras krituma atkal vērojama rudens pieauguma tendence. Ir palielinājies arī sīko un grūti pamanāmo ērču (nepieaugušo attīstības stadiju) blīvums, un aicina sēņotājus, ogotājus un ikvienu, kurš uzturas brīvā dabā, būt piesardzīgiem.

SPKC dati liecina, ka līdz šī gada 1. septembrim kopumā reģistrēti 81 ērču encefalīta gadījumi (2014. gadā šai pašā laika periodā bija 75), 282 Laimas slimības gadījumi (2014. gadā – 224), bet ar ērlihiozi reģistrēti 15 saslimšanas gadījumi (2014. gadā – septiņi).

SPKC informē, ka aptuveni 10% no Latvijas populācijas ir vakcinējušies pret ērču encefalītu. Iedzīvotāju vakcinācijas intensitāte pieauga 2000. gadu sākumā, augstākie rādītāji bija novērojami 2007. – 2009. gadā. Pēdējos gados vakcinēšanās intensitāte samazinājās un pārsvarā iedzīvotāji revakcinējas, nevis uzsāk vakcināciju.

SPKC epidemiologi atgādina, ka vakcinācija nodrošina aizsardzību tikai pret ērču encefalītu, tāpēc, lai neinficētos ar Laimas slimību un ērlihiozi, dodoties brīvā dabā (mežā, krūmājos, nekoptās pļavās):

✔ apģērbs jāpielāgo tā, lai ērce nevarētu zem tā pakļūt – bikšu gali jāieliek zeķēs vai zābakos, aprocēm un apkaklei jābūt cieši pieguļošai, blūze vai krekls jāieliek biksēs. Ērces visbiežāk pieķeras garāmejošiem cilvēkiem potīšu augstumā (garākā zālē arī augstāk), tādēļ, pat uz īsu brīdi iebrienot zālē, jānodrošinās, lai ērce nevarētu tikt zem apģērba;

✔ sēņojot un ogojot ieteicams valkāt gaišas drēbes, uz kurām ērces labi saskatāmas, lai pēc iespējas ātrāk tās varētu notraukt;

✔ kā papildus līdzekli vēlams izmantot arī repelentus ērču un odu atbaidīšanai, tomēr tie nepasargās, ja apģērbs nebūs pareizi pielāgots.

SPKC atgādina, ka valsts apmaksāta bērnu vakcinācija pret ērču encefalītu notiek 27 Latvijas novados, kur pēdējo piecu gadu laikā konstatēta augstākā saslimstība ar ērču encefalītu. Tiesa, apkārtējie novadi nav to skaitā.

Augļu un dārzeņu uzturā nevar būt par daudz

Augļi ogas un dārzeņi bagātina uzturu ar vitamīniem, minerālvielām, antioksidantiem, balastvielām un augu izcelsmes bioloģiski aktīvām vielām, kas nav uzturvielas, bet pasargā organismu no hroniskām slimībām.

Augļos un dārzeņos ir daudz ūdens — 90 un vairāk procenti, ir cukuri glikozes un fruktozes veidā. Ļoti daudz cukura ir žāvētos augļos un ogās — līdz 70 procentiem.

Augļu un ogu atsvaidzinošo garšu rada organiskās skābes — citronskābe, ābolskābe, skābeņskābe. Patīkamo garšu un smaržu piedod ēteriskās eļļas. Šīs vielas rosina ēstgribu, veicina gremošanas sulu izdalīšanos un kustību zarnās.

Augļi, ogas un dārzeņi satur arī fermentus, kas atvieglo ēdiena sagremošanu. Augļos, ogās un dārzeņos ir fitoncīdi, kas spēj iznīcināt mikrobus.

Cik daudz dārzeņu un augļu jāēd?

Dārzeņiem un augļiem būtu jāveido 1/3 no ikdienas kopējā uztura daudzuma. Pieauguša cilvēka diennakts deva ir divas līdz četras porcijas augļu un trīs līdz četras porcijas dārzeņu. Kopējam porciju skaitam vajadzētu būt piecas līdz astoņas. Vislabāk, ja uzturā ir dažādu krāsu augļi un dārzeņi.

Cik liela ir viena porcija?

Augļi:

✔ viens vidēja lieluma auglis — ābols, bumbieris, banāns, apelsīns;

✔ divi nelieli augļi — plūmes, mandarīni, aprikozes, kivi;

✔ puse greipfrūta;

✔ šķēle melones, arbūza vai ananāsa;

✔ pusglāze augļu sulas;

✔ aptuveni septiņas zemenes;

✔ sauja ķiršu, upeņu, aveņu vai citu ogu.

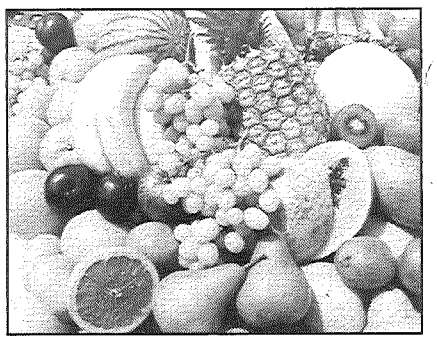

Dārzeņi:

✔ viena bļodiņa lapu salātu;

✔ puse paprikas;

✔ viens vidēja lieluma dārzenis — tomāts, burkāns;

✔ trīs ēdamkarotes zaļo zirnīšu, pākšu pupiņu vai jebkuru sasmalcinātu dārzeņu.

Atcerieties! Kartupeļi netiek ietverti šajā grupā, jo tos pieskaita cieti saturošo produktu grupai, kurā ietilpst arī graudaugu produkti.

No *www.spkc.lv*

Kartupeļi — ne tikai pārtikas produkts, bet arī veselības uzlabotāji

Viena no izplatītākajām gados vecāku cilvēku kaitēm ir ceļa locītavas artroze. Staigājot sāpošajā locītavā jūtamas asas sāpes, kas vēlāk nepāriet arī miera stāvoklī. Lai gan ir pieejami dažādi pretsāpju līdzekļi, to cenas var būt augstas. Turklāt daudziem preparātiem ir virkne lietošanas ierobežojumu, ko nekādi nevar teikt par tautas medicīnas līdzekli, kas piemērots visiem. Tas ir kartupeļu izvilkums.

Pagatavošanas un lietošanas recepte ir vienkārša. Ņem kartupeļus, kam jau izdīguši laksti. Lakstus nolauž, kartupeļus nomazgā un samaļ gaļas maļamajā mašīnā. Puslitra burciņu līdz pusei piepilda ar iegūto masu, līdz augšai pielej degvīnu, uzliek vāciņu. Divas nedēļas nostādina tumšā vietā, tad izkāš.

Vakarā pirms gulētiešanas liek kompresi. Audekla vai lina drāniņu samitrina izvilkumā, uzliek sāpošajai locītavai, apklāj ar polietilēna plēvi un apsien ar vilnas šalli. Kompresi tur līdz rītam. Lai arī sāpes mazinās jau pēc pirmajām trim procedūrām, ārstēšanās kurss ir 10 dienas.

Ja gadās pamosties ar aiztūkušām acīm, lielisks līdzeklis, kā īsā laikā tikt pie skaistiem plakstiņiem, ir kartupelis. To nomizo, nogriež divas šķēlītes un patur uz acīm aptuveni desmit minūtes – cik nu laiks atļauj steidzīgajā rīta cēlienā. Kartupelim piemīt spēja tikt galā ar lieko šķidrumu, kas uzkrājies organismā.

DAUGAVPILS

Ūdens līmenis Daugavā nokrities līdz vēsturiskajam minimumam

Kalendārā vasara ir beigusies, bet Daugavpilī un tās apkaimē ir vērojama neierasta aina – Daugava, kuras vārdā nosaukta pilsēta, izsīkusi tik ļoti, ka daudzviet izveidojušās salas, bet zem dzelzceļa tilta var aiziet līdz otram krastam, gandrīz nesamērcējot kājas. Arī Ruģeļu apkaimē ir izveidojušās vairākas salas.

Saskaņā ar Latvijas un Baltkrievijas hidroloģisko staciju datiem, pašlaik ūdens līmenis Daugavā (Rietumu Dvinā) ir noslīdējis viszemāk visā tā novērošanas vēsturē. Tamlīdzīgu ainu neatceras arī Daugavpils domes civilās aizsardzības organizators Vladislavs Ruskuls. Pēc viņa teiktā, ūdens līmenis nokrities līdz rādītājam – 67 centimetri no nulles atzīmes. Salīdzinājumam – pērn palu laikā ūdens līmenis upē pacēlās 7 m 96 cm virs nulles. "Ūdens līmenis upē ir kritisks. Kā galveno iemeslu var minēt to, ka ziemā gandrīz nebija sniega segas (sekas – nebija ierasto pavasara palu) un sausā vasara," teica Vladislavs Ruskuls. Viņš nepiekrīt speciālistu viedoklim, kuri apgalvo, ka ūdens līmeni Daugavā esot ietekmējusi HES celtniecība Baltkrievijā. "Baltkrievi savu ūdeni nolaiž, netur, kā tas ir Pļaviņu un Ķeguma HES," saka Vladislavs Ruskuls.

Uz Rietumu Dvinas Baltkrievijā tiek būvētas četras hidroelektrostacijas – Polockas (22 MW), Verhņedvinskas (13 MW), Bešenkovičas (12 MW) un Vitebskas (40 MW). Jāatzīmē, ka Vitebskas HES būs visjaudīgākā valstī. Kad pilnībā būs pabeigts šis valsts projekts (tas ieplānots 2020. gadā), Rietumu Dvina būs kuģojama. Taču pagaidām "baltkrievu Daugavas" baseins turpina strauji izsīkt.

Pēc Latvijas laika prognožu portāla datiem, Daugavpils novadā no 1. jūnija līdz 22. augustam nokrišņu daudzums bija tikai 129 milimetri, savukārt augustā šis rādītājs nepārsniedza 15 milimetrus.

Starp Rīgu un Daugavpili, Jēkabpili un Pļaviņām ūdens līmenis upē vēl nav samazinājies zemāk par pērn fiksēto vēsturisko minimumu.

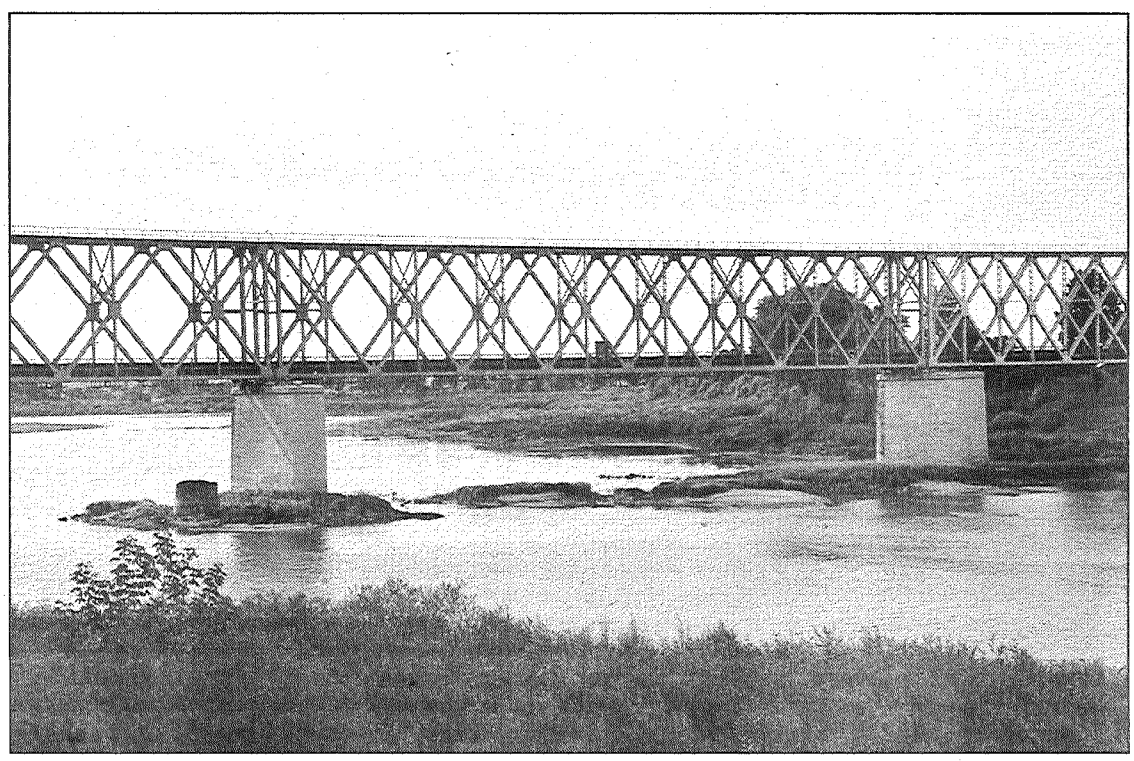

● Daugavpilī zem dzelzceļa tilta Daugavu var pārbrist kājām.

Latvijas sinoptiķi un hidrologi uzskata, ka zems ūdens līmenis Daugavā saglabāsies līdz septembra beigām. Tas vistiešākajā veidā var ietekmēt Pļaviņu, Rīgas un Ķeguma HES saražotās elektroenerģijas apjomu. Pagājušajā gadā ūdens līmeņa samazināšanās dēļ uzņēmums "Latvenergo" zaudēja vairākus miljonus eiro.

"Latgales Laiks"

RĒZEKNE

Rēzeknes skolu tēvs

● Nikodema Rancāna devums Latgalei — neizmērojams

Pirms 13 gadiem 2. Pasaules latgaliešu konferences noslēgumā pie Rēzeknes Augstskolas, vēsturiskās Skolotāju institūta ēkas, tika atklāts monsinjora Nikodema Rancāna (1870. — 1939.) piemineklis (attēlā).

Šogad 13. septembrī aprit 145 gadi kopš izcilā Latgales dēla, Romas katoļu garīdznieka, pedagoga, Latgales tautas audzinātāja un rakstnieka Nikodema Rancāna dzimšanas. Atzīmējot šo gadadienu, Rēzeknes Latgaliešu kultūras biedrība rīkoja konkursu un līdz 5. septembrim aicināja Latgales izglītības iestādes pieteikt pedagogus Nikodema Rancāna balvai, kas tiks pasniegta 13. septembrī pulksten 14.00 Rēzeknes Augstskolā.

Nikodema Rancāna devums Latgalei ir neizmērojams, tādēļ vērts ik pa laikam ielūkoties viņa biogrāfijā, lai neaizmirstu šo izcilo vīru, lai varētu monsinjora darbīgumu ņemt par paraugu.

Nikodems Rancāns dzimis Nautrēnu pagasta Migliniekos toreizējā Ludzas apriņķa Zaļmuižas pagasta Ivanovas foļvarkā rentnieku ģimenē. Viņa māte Anna bija dzejnieka Pētera Miglinīka māsa. Pēc Ludzas apriņķa skolas un Pleskavas reālskolas pabeigšanas viņš brīvprātīgi iestājās karadienestā, mācījās karaskolā un kā virsnieks tika komandēts uz Franciju; pēc karadienesta vēlējās iestāties Pēterpils civilinženieru institūtā, bet dzīves ceļš N.Rancānu aizveda uz Pēterpils Katoļu garīgo semināru. 1896. gadā viņš tika iesvētīts par priesteri, mācījies Pēterburgas Garīgajā akadēmijā, ieguva teoloģijas maģistra grādu.

Par nopelniem baznīcas labā 1924. gadā Nikodemam Rancānam piešķirts monsinjora tituls. No 1907. līdz 1918. gadam viņš bija Rēzeknes dekāns, 1919. gadā — Kurmenes prāvests, no 1920. līdz 1929. gadam — Preiļu draudzes prāvests, bet 1929. gadā kļuva par Rēzeknes Valsts skolotāju institūta direktoru.

Bez darbošanās garīgajā druvā Nikodems Rancāns ir rūpējies par Latgales iedzīvotāju izglītošanu, sekmējis sabiedriskās un kultūras dzīves uzplaukumu. Vēl dzīvojot un strādājot Pēterpilī, viņš kopā ar Franci Trasunu un Franci Kempu nodibināja muzikālo biedrību, kuras paspārnē izveidots jauktais koris, orķestris, teātra trupa.

1906. gada februārī sāka izdot katolisku laikrakstu "Sākla" (iznāca vien 10 numuri, jo paralēli pastāvēja F.Kempa laikraksts "Gaisma" un F.Trasuna "Auseklis").

Strādājot Rēzeknē, Nikodems Rancāns nodibināja katoļu labdarības biedrību, arī pie tās izveidojās sava teātra trupa. Viņš dibināja arī citas biedrības: Latgales zemkopības biedrību, Rēzeknes vēsturiski etnogrāfisku biedrību; bija Latgaliešu palīdzības biedrības karā cietušajiem Rēzeknes nodaļas valdes priekšsēdētājs, Rēzeknes biroja vadītājs.

Tieši Rēzeknē Nikodems Rancāns kļuva par sabiedrisko pasākumu dvēseli un Rēzeknes skolu tēvu: 1907. gadā nodibināja gan draudzes skolu, gan tirdzniecības skolu, 1910. gadā atvēra divgadīgo Greiškānu zemkopības skolu. Ar viņa vārdu saistās arī tipogrāfijas "Darbs un zineibas" un burtliču skolas atvēršana Rēzeknē.

Kādu laiku viņš bija Aglonas garīgā semināra profesors un Aglonas ģimnāzijas skolotājs, tad Aglonas ģimnāzijas un Jaunaglonas sieviešu ģimnāzijas direktors.

Sava mūža laikā Nikodems Rancāns daudz pūļu veltījis arī literārajam darbam: tapušas garīga rakstura grāmatas, piemēram, "Kas nūtyka Lurdā?", "Ticeibas pamati", "Sv. Škapleri un jūs atlaidas"; tulkojumi; grāmatas skolas vajadzībām, piemēram, "Latvijas Vēsture", "Lementars" (1923. gadā, tā laika labākā latgaliešu ābece). Daudz grāmatu uzrakstīts arī lauksaimniecības jomā — par augļu un sakņu dārza kopšanu, par biškopību, par tīrumu apstrādāšanu, lopu kopšanu un citas. Arī humoristiski stāstiņi, feļetoni un zinātniski apcerējumi.

Nikodems Rancāns citus aizrāva ar savu paraugu, rīcību un vārdu. Tādi cilvēki kā viņš būtu vajadzīgi arī šodien Latgalē.

"Rēzeknes Vēstis"

Skolas karogs – Elbrusa virsotnē

No 26. jūlija līdz 7. augustam trīs Rēzeknes alpīnisti Vladimirs Kovaļenko, Vladimirs Sidorovs un Jānis Stramkals (Kaunatas vidusskolas 1977. gada absolvents) kāpa Eiropas augstākajā virsotnē – Elbrusā (5642 metri virs jūras līmeņa).

3. augustā pēc 12 stundu kāpiena tika sasniegta Kaukāza augstākā virsotne. Jānis Stramkals par godu savas Kaunatas skolas 150. gadadienai uznesa un pacēla skolas karogu Elbrusa debesīs.

Ar Dieva svētību, ar skanīgo un sirsnīgo skolas jubileju, ar piedalīšanos XI Latvijas skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkos un kāpienu Lielā Kaukāza augstākajā virsotnē skolas jaunais karogs ir iesācis savas vēstures stāstu.

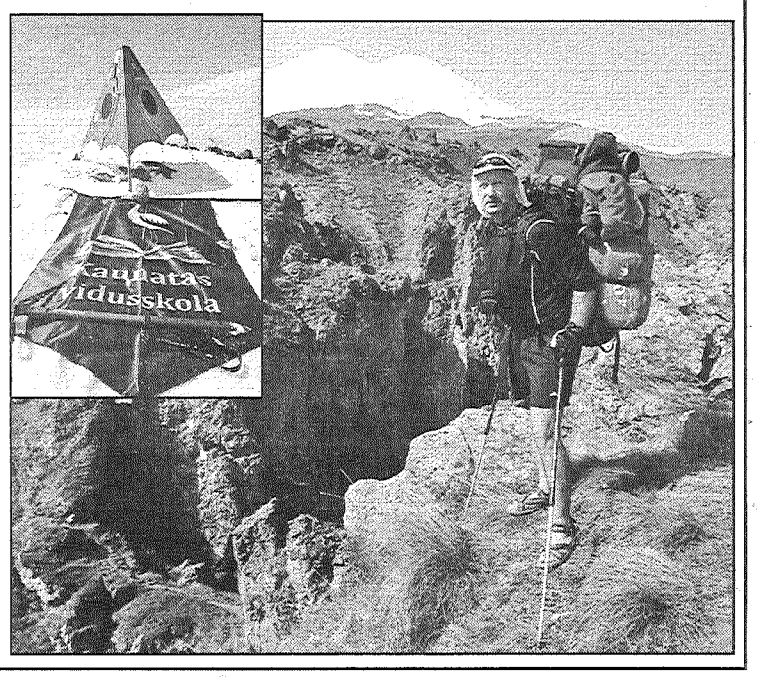

Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldē reģistrētie notikumi

Aizdomās par sērijveida zādzību izdarīšanu aizturēts pusaudzis

Šī gada jūlijā un augustā Rēzeknes iecirkņa apkalpojamajā teritorijā ievērojami pieauga dažādu zādzību skaits, pārsvarā tās bija zādzības, kas izdarītas no automašīnām, dzīvojamām mājām un šķūņiem, informē Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Kārtības policijas biroja prevencijas nodaļas inspektore Anastasija Laizāne.

Ņemot vērā šādu tendenci, Rēzeknes policijas darbinieki veica operatīvos izmeklēšanas pasākumus, lai noskaidrotu vainīgās personas un apturētu zādzību skaita tālāku palielināšanos. Sekmīgas kriminālprocesu izmeklēšanas rezultātā policistiem izdevās noskaidrot kādu 2000. gadā dzimušu pusaudzi, kurš jau bija labi zināms ne vien Rēzeknes policistiem, bet arī Krāslavas likumsargiem.

Aizturētais jaunietis tiek turēts aizdomās vismaz 15 zādzību izdarīšanā gan Rēzeknes novadā, gan Viļānu novadā. Šobrīd policijai jau izdevies atgūt daļu no nozagtajām mantās, taču darbs turpinās. Tiesa piemērojusi aizdomās turētajam jaunietim drošības līdzekli — apcietinājumu.

Noskaidrots iespējamais laupītājs Rēzeknē

Veicot izmeklēšanu par laupīšanu uzsāktajā kriminālprocesā, Rēzeknes policijas darbiniekiem izdevies noskaidrot un aizturēt iespējamo laupītāju.

Realizējot operatīvo informāciju, policisti aizturēja kādu 1957. gadā dzimušu vīrieti, kurš tiek turēts aizdomās laupīšanas izdarīšanā, kas tika pastrādāta šī gada 7. jūlija vakarā kādā veikalā Rēzeknē. Toreiz, piedraudot pārdevējai ar nazi, nenoskaidrots vīrietis nolaupīja no veikala alkoholiskos dzērienus un cigaretes.

Policija turpina kriminālprocesa izmeklēšanu. Vīrietim piemērots ar brīvības atņemšanu nesaistīts līdzeklis.

VUGD INFORMĀCIJA

Ugunsgrēki, nomaldījušos meklēšana, cilvēku un dzīvnieku glābšana nedēļas nogalē

✔ Sestdien, 5. septembrī, pulksten 19.58 ugunsdzēsēji glābēji saņēma izsaukumu uz **Līvānu novada Jersikas pagastu**, kur ugunsgrēks bija izcēlies kādā mājā. Ierodoties notikuma vietā, tika konstatēts, ka ar atklātu liesmu dega divstāvu ķieģeļu jaunbūves jumts un ēkas pirmā un otrā stāva pārsegums. Kopējā degšanas platība bija 200 kvadrātmetri un kā iespējamais ugunsgrēka izcelšanās iemesls tiek minēts zibens spēriens. Pulksten 00.14 ugunsgrēks tika likvidēts.

✔ Vēl sestdien pulksten 21.50 ugunsdzēsēji glābēji devās uz Irbju ielu Daugavpilī, kur kādam vīrietim bija nepieciešama palīdzība, jo viņš saviem spēkiem nespēja atbrīvot rokas no roku dzelžiem. Glābēji ar šķērēm roku dzelžus pārknieba un vīrieti atbrīvoja.

✔ Sestdien pulksten 22.10 tika saņemts izsaukums uz Kr.Barona ielu Rēzeknē, kur kāds vīrietis mēģinājis pārkāpt pāri žogam, bet aizķēries ar drēbēm uz žoga un saviem spēkiem netika vairs lejā. Ierodoties ugunsdzēsējiem glābējiem, vīrietis uz žoga karājās ar galvu uz leju. Glābēji vīrieti no žoga nocēla un nodeva neatliekamās medicīniskās palīdzības mediķiem.

✔ Svētdien, 6. septembrī, pulksten 18.17 tika saņemts izsaukums uz **Līvānu novada Rudzātu pagastu**, kur kāda sieviete bija apmaldījusies purvā. Uzturot sarunu ar sievieti pa mobilo telefonu un izmantojot skaņas signālu, nomaldījusies 76 gadus vecā ogotāja tika atrasta un nodota radiniekiem.

✔ Brīvdienās ugunsdzēsēji glābēji palīdzēja arī dzīvniekiem – Balvos no ventilācijas šahtas tika atbrīvots tajā iestrēdzis putns, Daugavpilī tika atbrīvots suns, kurš bija iestrēdzis zem betona konstrukcijām.

Izmantota *www.vugd.gov.lv* informācija

Aicina skolēnus pārbaudīt zināšanas par rīcību kritiskās situācijās projektā „Esi drošs – neesi pārdrošs"

Iekšlietu ministrija sadarbībā ar Līvu Akvaparku, A/S „Latvijas Gāze", Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, Valsts policiju un Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu Latvijas skolu 7.— 8. klašu skolēniem rīko konkursu informatīvi izglītojošā projekta „Esi drošs – neesi pārdrošs" ietvaros.

7. un 8. klašu skolēni un viņu pedagogi aicināti piedalīties un pārbaudīt savas zināšanas par drošību uz ūdens un tā tuvumā, pareizu rīcību ugunsgrēka gadījumā, pirmās palīdzības sniegšanu un drošību uz ielas un mājās. Uzvarētājkomanda iegūs titulu "Visdrošākā klase – 2015" un laimēs apmeklējumu Līvu Akvaparkā.

No vienas skolas var pieteikties viena komanda no 7. klases un viena komanda no 8. klases. Pieteikums pirmajai atlases kārtai jāatsūta uz e-pastu *konkurss@lg.lv* ne vēlāk kā līdz 2015. gada 14. septembrim.

Informatīvi izglītojošā projekta "Esi drošs – neesi pārdrošs" mērķis ir nostiprināt skolēnu pamatzināšanas un veicināt viņu izpratni par drošību ikdienā un rīcību kritiskās situācijās, kā arī pievērst uzmanību problemātikai, kas skar skolēnu izglītošanu ar drošību saistītiem jautājumiem. Projekts veiksmīgi tika īstenots arī 2012., 2013. gadā un 2014. gadā.

Konkursa gaitā komandas pildīs uzdevumus un iejutīsies dažādās situācijās, kas saistītas ar drošības jautājumiem. Skolēniem konkursa laikā būs ne tikai jāatbild uz konkursa organizatoru sagatavotiem jautājumiem, bet arī praktiski jādemonstrē prasmes rīkoties dažādās situācijās. Katras skolas komandai, kura iekļuvusi pusfinālā, būs arī mājasdarbs – jāsagatavo priekšnesums par tēmu – "Esi drošs – neesi pārdrošs".

Informācija par piedalīšanos konkursā pieejama konkursa organizatoru mājaslapās *www.vugd.gov.lv, www.vp.gpv.lv, www.nmpd.gov.lv, www.lg.lv, www.akvaparks.lv*, informē Iekšlietu ministrijas Administratīvā departamenta sabiedrisko attiecību un organizatoriskā darba nodaļas sabiedrisko attiecību speciāliste Gunita Sapožņikova.

Vecākais autovadītājs Latvijā – gandrīz simtgadnieks

Iespējams, vecākajam autovadītājam, kurš joprojām piedalās ceļu satiksmē Latvijā, ir 96 gadi. Tā secina ERGO speciālisti, ņemot vērā šajā apdrošināšanas sabiedrībā iegādāto OCTA polišu īpašnieku vecumu.

"Iespējams, ka autovadītāja apliecība Latvijā ir kādam vēl vecākam iedzīvotājam, taču automašīna varbūt jau sen netiek vadīta. Vecākais ERGO klients transporta apdrošināšanā – 96 gadus vecais kungs, ko redzam savā datu bāzē, iegādājās OCTA polisi, kas visdrīzāk liecina, ka viņš reāli piedalās ceļu satiksmē, braucot ar auto," stāsta ERGO risku parakstīšanas departamenta direktors Ritvars Heniņš. Automašīna, kurai šis kungs iegādājas OCTA, ir VAZ 21061.

Savukārt gados vecākie ERGO klienti, kam ir KASKO polise, ir 89 gadus vecs vīrietis – viņš apdrošinājis automašīnu Honda HRV, kā arī 86 gadīga sieviete, kura apdrošinājusi pat divus auto: Mercedes-Benz E240 un Toyota RAV4.

"ERGO iestājas par veselīgu dzīvesveidu un augstu dzīves kvalitāti, tāpēc mūs īpaši priecē fakts, ka kāds vēl tik cienījamā vecumā ir aktīvs autobraucējs un jūtas pietiekami labi, lai pilnvērtīgi piedalītos ikdienas procesos, kā arī ar rūpēm izturas pret savu īpašumu un gatavs uzņemties atbildību par savu rīcību," uzsver Ritvars Heniņš.

Savukārt vecākais ERGO apdrošinātais auto ir 1937. gada Opel. OCTA polise ir arī kādam 1962. gada T-4 traktoram un 1956. gada GAZ, kas nozīmē, ka tie joprojām kalpo un tiek aktīvi izmantoti ikdienas gaitās un darbā, informē ERGO komunikācijas vadītāja Inese Kronberga.

Nozīmēto tiesas sēžu saraksts Preiļu rajona tiesā no 9. līdz 15. septembrim

Procesa veids	Tiesas sēdes laiks	Prasītājs	Atbildētājs	Būtība	Tiesas sēdes veids	Tiesnesis
Rakstveida	9. septembris	Linda Balode	Ainārs Jozāns	maza apmēra prasība par uzturlīdzekļu piedziņu		R.Krēsliņa
Rakstveida	9. septembris	SIA "Julianus Finanses"	Gaļina Čubreviča	maza apmēra prasība par naudas piedziņu		R.Krēsliņa
Rakstveida	9. septembris	Lindorff Oy Latvijas filiāle	Natālija Kurmeļova	maza apmēra prasība par naudas piedziņu		R.Krēsliņa
Rakstveida	9. septembris	Nataļja Skosireva, Georgijs Gutkins	SIA "TIME 2 TRAVEL"	maza apmēra prasība par naudas piedziņu		I.Beitāne
Rakstveida	9. septembris	AS "Latvijas gāze"	Juris Cicens	parāda piedziņa		I.Beitāne
Mutvārdu	9. septembris		Igors Jakovļevs	KL 130.p.2.d.;KL 131.p.	Atklāta	I.Stivriņa
Mutvārdu	10. septembris	Antons Gurskis	Nadežda Rešetņaka	maza apmēra prasība par uzturlīdzekļu piedziņu	Atklāta	I.Beitāne
Mutvārdu	10. septembris	Anete Bogdanoviča	Aldis Bogdanovičs	maza apmēra prasība par uzturlīdzekļu piedziņu	Atklāta	R.Krēsliņa
Mutvārdu	10. septembris		Artjoms Iljins	KL 193-1.p.1.d.; KL 177.p.1.d.; KL 193.p.2.d.	Atklāta	I.Stivriņa
Rakstveida	11. septembris	Vita Vaivode	Dāvis Bulmeisters	maza apmēra prasība par uzturlīdzekļu piedziņu		R.Krēsliņa
Mutvārdu	11. septembris		Arvīds Vertuls		Atklāta	A.Stikāne
Mutvārdu	11. septembris		Ilja Sadovskis	APK 149-4.p.1.d.2.pkt.; APK 149-4.p.2.d.; APK 149-17.p.1.d.	Atklāta	I.Beitāne
Mutvārdu	11. septembris		Dimitrijs Čubrevičs	APK 177.p.	Atklāta	R.Krēsliņa
Rakstveida	14. septembris	Jeļena Makovska	Raimonds Semjonovs	maza apmēra prasība par uzturlīdzekļu palielināšanu		R.Krēsliņa
Rakstveida	14. septembris	Nodarbinātības valsts aģentūra	Kristīne Fjodorova	maza apmēra prasība par naudas piedziņu		I.Beitāne
Rakstveida	14. septembris	SIA "LĪVĀNU SILTUMS"	Dzintra Gusāre	maza apmēra prasība par parāda piedziņu		I.Beitāne
Rakstveida	14. septembris	Inese Kiuleniece	Andrejs Mihailovs	maza apmēra prasība par uzturlīdzekļu piedziņu		R.Krēsliņa
Rakstveida	14. septembris	Ilona Šoldre	SIA "LAKIJS"	maza apmēra prasība par naudas piedziņu		I.Beitāne
Mutvārdu	14. septembris	Santa Romanova	Ļubova Kozlovska	zemes nomas tiesisko attiecību nodibināšana, nomas maksas noteikšana	Atklāta	I.Beitāne
Mutvārdu	15. septembris	Jānis Stičinskis	"LIESMA", Preiļu pilsētas dzīvokļu īpašnieku kooperatīvā sabiedrība	kooperatīvās sabiedrības biedra statusa atjaunošana	Atklāta	R.Krēsliņa
Mutvārdu	15. septembris		Ernests Kepents	KL 175.p.3.d.;KL 180.p.1.d.	Atklāta	A.Stikāne
Mutvārdu	15. septembris		Ainārs Grigulis	APK 175.p.	Atklāta	R.Krēsliņa

Informācijas avots *www.tiesas.lv.*
Sagatavoja T.Elste

LABU APETĪTI!

Gaļas kēkss

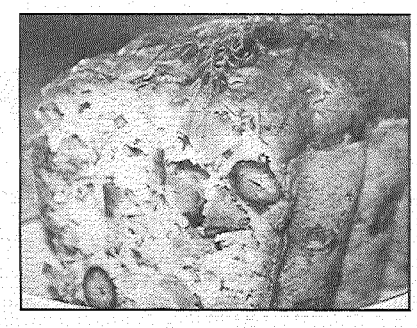

350 g kūpinātas gaļas (desas), 400 g vārītu pupiņu vai konservētu pupiņu savā sulā, 100 g siera, 100 g krējuma, 100 g majonēzes, 3 olas, 2 - 3 ēdamkarotes miltu vai pēc vajadzības, 1 tējkarote dzēstas sodas, zaļumi.

Gaļu un sieru sagriež kubiņos, sajauc ar pupiņām un zaļumiem.

Sakuļ olas ar krējumu un majonēzi, pievieno sodu un miltus. Visu sajauc.

Liek veidnē un cep cepeškrāsnī 30 - 40 minūtes ~180° C temperatūrā.

Dārzeņu sacepums

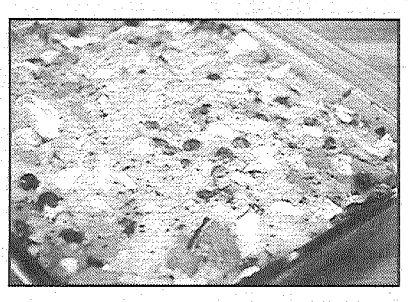

1 kg dažādu dārzeņu (kāļi, kartupeļi, burkāni un konservēti zaļie zirnīši), 4 olas, 100 g sviesta, 1 glāze piena, sāls, rīvmaize.

Notīrītus, noskalotus dārzeņus katru atsevišķi vāra verdošā sālsūdenī mīkstus, tad smalki sakapā (izņemot zaļos zirnīšus), pievieno olu dzeltenumus, kausētu sviestu (50 g), sāli, pienu un saputotus olu baltumus.

Masu liek ietaukotā veidnē, pārliek ar sviesta piciņām, pārkaisa ar rīvmaizi un cep mēreni karstā cepeškrāsnī 20 minūtes.

Galdā pasniedz pārlietu ar kausētu sviestu.

Dārzeņu sacepumu pasniedz kā piedevu pie maltiem putnu gaļas ēdieniem.

Dārzeņu sacepumam var pievienot tomātu biezeni (1-2 ēdamkarotes).

LAIKRAKSTS DIENA UN TV3
MEKLĒ
LATVIJAS LEPNUMU 2015!
AIZPILDIET PIETEIKUMA ANKETU PORTĀLOS:
WWW.DIENA.LV, WWW.SKATIES.LV
VAI SŪTIET VĒSTULES:
LATVIJAS LEPNUMS, ANDREJOSTAS IELA 2, RĪGA, LV-1045,
LATVIJASLEPNUMS@DIENASMEDIJI.LV,
WWW.DRAUGIEM.LV/LATVIJASLEPNUMS
AICINA LATVIJAS DZELZCEĻŠ PASTS RĪGAS OSTAI 815
NOVADNIEKS

BRĪVBRĪDIM

1. septembra numurā publicēto mīklu PAREIZĀS ATBILDES.

● Latviešu tautas ticējums:

JA SAPNĪ REDZ KAREIVJUS, TAD BŪS AUKSTS LAIKS.

● Burtu režģī:

LĪME, LINEĀLS, CIRKULIS, ZĪMULIS, OTA.

● **Kurš ir visspēcīgākais dzīvnieks?**

a) degunradžvabole;

b) degunradzis;

C) zilonis.

● **Atrodi burtu režģī piecus priekšmetus.**

Z	Š	A	L	L	E	A	K
S	K	A	T	S	P	Ā	L
J	O	S	T	A	D	U	M
M	E	Ž	I	D	M	I	C
E	S	A	K	J	Ā	R	K

NOVADNIEKS

RUBRIKAS: DAŽĀDI, PĒRK, PĀRDOD, MAINA, MEKLĒJU DARBU.

PRIVĀTSLUDINĀJUMS (maksas).

Rubrika _____ Derīgs līdz 10. septembrim.

Tālr.

Aizpildīšanas noteikums: viena rūtiņa — viena zīme.

Sludinājumus «Novadniekā» pieņem Preiļos, Brīvības ielā 14. Tālr./fakss 653-07057.

Iesniedzēja vārds, uzvārds _____

Adrese, tālr. _____

Vai sludinājumu ievietot interneta mājas lapā? Jā Nē

Maksa 0,50 EUR (ar PVN).

Jāiesniedz tikai laikrakstā publicētais kupons, kopētus un pa faksu sūtītus nepieņemsim.

Palīdzēsim izaugt mūsu jaunajiem talantiem!

Viduslatgales pārnovadu fonds (VLPF) 2014. gadā izveidoja stipendiju programmu un piešķīra mācību stipendijas 22 bērniem un jauniešiem mākslā un mūzikā.

Preiļu, Līvānu, Aglonas, Vārkavas un Riebiņu apkaimē ir centīgi un izcili talantīgi bērni un jaunieši, kuri vēlas pierādīt un pilnveidot savas prasmes, mācoties mākslas un mūzikas skolās, piedaloties augsta līmeņa sacensībās, konkursos un olimpiādes. Ģimenēm ne vienmēr ir pieejami nepieciešamie resursi, lai segtu mācību maksas, instrumentu nomas un citas izmaksas, tādēļ VLPF izveidota stipendiju programma. **Tās mērķis ir sniegt atbalstu bērnu un jauniešu izcilībai un talantiem mākslas un mūzikas jomās.**

Svarīgākais kritērijs ir pretendenta līdzšinējie sasniegumi un izaugsmes perspektīvas.

Programmas kopējo budžetu veido labvēļu ziedojums.

Viduslatgales pārnovadu fonds **aicina ziedot, lai mūsu bērni turpinātu izkopt talantus un mācoties kļūtu par dižām mūzikas un mākslas izcilībām.**

Jūs varat ziedot:

Nodibinājums "Viduslatgales pārnovadu fonds"

Reģ. nr. 40008210954

Adrese – Kooperatīva iela 6, Preiļi, LV–5301

Konta nr. LV35UNLA0050021079970 AS "SEB Banka"

Maksājuma mērķis — ziedojums stipendiju programmai

Ziedojot Viduslatgales pārnovadu fondam, jūs varat saņemt ienākuma nodokļa atvieglojumus 85% apmērā (uzņēmumiem) vai 23% apmērā (privātpersonām) no ziedojuma summas.

Gatavosimies velobraucienam "Iepazīsti savu novadu"

Preiļu novada sporta pasākumu organizators Leonīds Valdonis atgādina, ka 3. oktobrī tiek plānots kārtējais velodraugu saiets kopējā velopārgājienā "Iepazīsti savu novadu".

Daudzi ir piedalījušies kādā no iepriekšējiem izbraucieniem, tuvāk iepazīstot vietas gan savā novadā, gan kaimiņos, kuras ikdienā, braucot mašīnā, paslīd garām nepamanītas. Šoruden velobraucējiem būs iespēja "aizķert" gan Aizkalnes un Pelēču pagastu, virzoties uz Ārdavu, gan paviesoties pie kaimiņiem Riebiņu novadā. Konkrētas vietas, kuras varēs apskatīt velobrauciena laikā, L.Valdonis patur noslēpumā, saglabājot nelielu intrigu, vien izpauž, ka tradicionālā zupas baudīšana šoreiz paredzēta nevis maršruta noslēgumā, bet vidū. Kopējais maršruta garums būs 50 kilometri, to plānots izbraukt piecās līdz sešās stundās ar vidējo ātrumu 13 — 15 kilometri stundā.

Leonīds Valdonis atgādina svarīgu informāciju tiem, kuri šādā ceļojumā vēl nav piedalījušies. Velosipēdam jābūt tehniskā kārtībā, vienīgi saplīsušas riepas gadījumā problēmu risinās kopīgi. Jānodrošinās ar dzeramo ūdeni, kura krājumus pa ceļam gan varēs papildināt. Ceļasomā atbilstoši savai ēstgribai jāsaliek sviestmaizes un citi pārtikas krājumiņi. Jasaģērbjas pēc principa — ja būs silti, novilkšu. Domājot par drošību, vēlamas atstarojošās vestes un ķiveres. Bērni, kas jaunāki par 12 gadiem, velobraucienā dodas tikai kopā ar saviem vecākiem vai kādu no pieaugušajiem, kuram vecāki uzticas savas atvases. Tomēr jācenšas paturēt prātā, ka brauciens būs laba iespēja ģimenes lokā aktīvi pavadīt nedēļas nogali.

Tikšanās **3. oktobrī pulksten 10.00** laukumā pretī Preiļu novada domei.

Sagatavoja L.Kirillova

Šonedēļ populārākie vārdi – Ilga un Bruno

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (PMLP) Iedzīvotāju reģistra statistikas dati liecina, ka no kalendārā iekļautajiem personvārdiem šonedēļ vispopulārākais vārds ir **Ilga** (4565), savukārt no vīriešu vārdiem – **Bruno** (1311).

07.09.2015. – 13.09.2015. vārda dienas svin:

Datums	Vārds	Skaits	T.s. dzimuši šogad	Rīga	Rīgas rajons	Citur Latvijā
07.09.	REGĪNA	4502	0	1286	277	Daugavpils — 598
07.09.	ERMĪNS	57	0	8	3	Bauskas raj. — 8
08.09.	ILGA	4565	0	889	307	Cēsu raj. — 218
09.09.	BRUNO	1311	31	473	189	Liepāja — 52
09.09.	TELMA	28	0	11	1	Ogres raj. — 4
10.09.	JAUSMA	64	0	11	6	Talsu raj. — 5
10.09.	ALBERTĪNE	24	0	10	1	Cēsu raj. — 3
11.09.	SIGNE	1556	7	390	187	Cēsu raj. — 76
11.09.	SIGNIJA	276	1	44	19	Madonas raj. — 18
12.09.	ERNA	622	0	130	51	Liepājas raj. — 42
12.09.	EVITA	3524	11	742	350	Liepāja — 147
12.09.	EVA	2699	53	738	305	Talsu raj. — 142
13.09.	IZA	12	0	5	1	
13.09.	IZABELLA	346	17	146	37	Liepāja — 14

Sludinājumus «Novadniekā» pieņem Preiļos, Brīvības ielā 14.
Reklāmas nodaļas tālr./fakss 65307057.
e-pasts: novadnieks@inbox.lv

SLUDINĀJUMI, LĪDZJŪTĪBAS

SIA „LATVIJAS GAĻA" iepērk liellopus, aitas, jaunlopus, zirgus. Svari. Samaksa tūlītēja. *Tālr. 28761515.*

SIA AIBI iepērk liellopus, jaunlopus, aitas, kazas, zirgus, cūkas. Laba cena. Samaksa tūlītēja. Svari. *Tālr. 26142514, 20238990.*

SIA Lauku Miesnieks iepērk mājlopus. Augstas cenas. Samaksa tūlītēja. Svari. *Tālr. 20207132.*

IEPĒRK METĀLLŪŽŅUS. Augstas cenas. Strādājam jebkurā laikā. **Tālr. 29198531.**

Aku urbšana (artēzisko). **Tālr. 29142220.**

PĀRDOD

grūsnu LB teli no augstražīga ganāmpulka. Atnesīsies 14. septembrī. Teliņš neliels, jo sēklota ar AN (anglēras). Tālr. 25955868;

AUDI 100 C4 (2,3, 1993. g. izl., gāze/benzīns, TA līdz 18.08.2016., labā stāvoklī, EUR 1200, tirgošanās). T.26668374;

FORD FOCUS (1998. g. izl., ideālā stāvoklī, TA līdz 07.2016.). T.29325308, 64636019;

MERCEDES 170 (dīzelis, TA līdz 2016., garš, mehāniskā ĀK, labā stāvoklī) vai maina pret džipu vai minivenu. T.22031220;

MERCEDES BENZ A170 (TA līdz 2016., mehāniskā ĀK, dīzelis, teicamā stāvoklī). T.22031220, 28694767;

OPEL TIGRA (1995. g. izl., TA līdz 07.2016.). T.28770635;

RAF LATVIJA (+ virsbūve, benzīns/gāze), UAZ 469 (ar oriģinālo piekabi, benzīns/gāze). T.29298736;

UAZ 469, KIA SPORTAGE, PONTIAC TRANSSPORT, FORD TRANSIT WINDSTAR. T.29438541;

VAZ 2104 (1988. g. izl., dzinējs 1,3, universāls, ikgadējais ceļu nodoklis – EUR 35, jauns akumulators, trokšņu slāpētājs, labas riepas). T.29859986;

VOLVO S40 (1997. g. izl., sedans, 2,0, nobraukums 295000 km, +4 ziemas riepas, EUR 850). T.29208378;

agregātus (traktoram, arklus, pļaujmašīnu, kultivatoru, lāpstu, grābekli). T.28364934;

arklu (2-korpusu, 2 – 40, labā stāvoklī, EUR 160). T.26481905;

diskus (lietos, ar riepām, R15, uz 4 bultskrūvēm, AUDI). T.27850081;

diskus (lietos, MERCEDES R15, OPEL R15, AUDI R15, VW R14, MAZDA R15, R14, MITSUBISHI R14, metāla, MERCEDES R15, R16, PEUGEOT R14). T.29438541.

Prāts negrib noticēt, sirds
nesaprot,
Kam pēkšņi apdzisusi tava diena.
Ka sirds, kas prata tik daudz dod,
Nu salto taku aiziet viena...

Izsakām līdzjūtību Allas FJODOROVAS tuviniekiem, viņu mūžībā pavadot.
Preiļu PII "Pasaciņa" kolektīvs

Tā aiziet mūsu mīļie,
Aiziet no ikdienas rūpēm
Mierā un klusumā prom.
Paliek vien dvēseles gaisma...

Vissiltākie mierinājuma vārdi un patiesa līdzjūtība Anitai Ručevskai, TĒTI mūžībā pavadot.
Sutru pamatskolas kolektīvs

Muzejs gaida īpašos viesus — skolniekus

Līdz ar aizgājušo vasaru un sākušos skolas gadu mainās arī muzeju izstāžu apmeklētāji. To vidū arvien vairāk kļūst lielu un mazu skolas bērnu. Mūsu uzdevums ir uzņemt bērnus un jauniešus tā, lai viņiem būtu nevis vienkārši interesanti, bet aizraujoši, teic Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja krājuma glabātāja Ināra Krusta.

Īpašais piedāvājums pirmklasniekiem

Lai gan muzeju apmeklē arī bērnudārza vecuma mazuļi, tomēr ne visi tur ir bijuši, tāpēc muzejs gaida savus īpašos viesus — pirmklasniekus. Viņiem tā būs pirmā tikšanās Parka ielā 4, kur tiks piedāvāta atraktīva spēle "Superīgā sēņošana skulptūru dārzā", bet pēc tam kopbilde pie lielās sēnes.

"Mazais Preilis ceļo"

Sākumskolas klašu audzēkņiem domāta izzinošā ekskursija "Mazais Preilis ceļo". Muzeja gida pavadībā varēs staigāt pa Preiļu plašo parku, izzināt pilsētas vēsturi. Cerams, bērniem būs interesanti iepazīties ar grāfiem Borhiem, klausīties leģendas un nostāstus, kā arī uzzināt, kādus vēl noslēpumus glabā Preiļu parks.

Ekskursija "Preilis ceļo"

Kā jau noprotams, ekskursija domāta pamatskolas vecuma bērniem, kas muzeja gida vadībā var pastaigāties pa Preiļiem, uzzināt Preiļu vēsturi, bet Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzejā aplūkot senas pilsētas fotogrāfijas un minēt mīklas. Tāpat tiks piedāvāta iepazīšanās ar grāfiem Borhiem un viņu atstāto mantojumu Preiļu parkā, klausīties leģendas un aizraujošus nostāstus.

Izstādes ar atraktīvām spēlēm

Pamatekspozīcijas "Preiļi gadsimtu spoguļos" apmeklētāji, atraktīvi darbojoties, var izspēlēt "Muzeja priekšmetu labirintu", bet vecāko klašu skolēniem tiek piedāvāta izglītojoša programma "Vēstures avoti". Var apmeklēt otru pamatekspozīciju "Mūžs virpas apļots", pēc tam izspēlēt spēli "Svilpodams dejo māls".

Skolēniem tiek piedāvāta arī virkne izstāžu. Viena no tām ir sarūpēta Raiņa un Aspazijas jubilejas gada ietvaros Parka ielā 4 — "Aicina Mārga — Jasmuižas T[eklīte] jeb Kārdināšana ar pūru". Izstādes ietvaros notiek vairākas spēles — "Ziedu vainags Aspazijai un Rainim", "Lellīte Teklīte". Interesentiem būs iespēja iejusties Aspazijas un Spīdolas tēlos, kā arī nofotografēties ar Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja Raini.

Nopietno un aizraujošo izstādi "Jāzeps Baško — gaisa fūrmanis" papildina datortests "Ko tu zini par Jāzepu Baško un Latvijas aviāciju". Varbūt kādam šķitīs neticami, bet ir iespēja origami tehnikā izgatavot lidmodeli un izspēlēt gaisa kaujas ar izgatavoto lidmašīnas "Iļja Muromec" modeli no papīra.

Savukārt iepazīties ar aitu vilnas apstrādi, darba rīkiem un izstrādājumiem no vilnas varēs izstādē "Sprogaina vilna jāizstiepj taisna". Muzeja darbinieki pat ļaušot pamēģināt kādu vilnas sprogu nocirpt ar lielajām senajām dzirklēm.

Ināra Krusta interesentiem atgādina, ka, pošoties uz Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeju, vēlama iepriekšēja pieteikšanās.

Sagatavoja L.Kirillova

Kā pārstādīt istabas augus, lai tie labi augtu un krāšņi ziedētu

Agrs rudens ir viens no piemērotākajiem laikiem augu pārstādīšanai. Ja pa gadu augs ir paaudzies lielāks, tad šis ir īstais brīdis to pārvietot lielākā podā. Par to, kas nepieciešams pārstādīšanai un kā viegli paveikt šo darbu, stāsta veikalu tīkla K-rauta dārzkopības konsultante Rasma Irgensone.

Telpaugus ieteicams pārstādīt reizi gadā, ja augs nav īpaši paaudzies, to var darīt arī retāk. Auga pārstādīšana sākas ar poda izvēli – tam jābūt aptuveni vienu izmēru lielākam nekā iepriekšējam.

«Ieteicams iegādāties māla podus ar caurumu apakšā. Māla sienas nodrošina augsnes elpošanu, savukārt caurums apakšā ļaus notecēt liekajam ūdenim. Vienīgi falenopšiem, visbiežāk tautā sauktiem par orhidejām, labāk patiks caurspīdīgs pods. Neatkarīgi no poda veida tam apakšā būtu labi novietot šķīvīti, jo, kārtīgi aplaistot augus, no cauruma var iztecēt liekais ūdens,» stāsta Rasma Irgensone. Auga pods var kalpot arī kā interjera elements, tā radot telpā dzīvespriecīgu vai mierīgu noskaņu.

Visbiežāk izmanto universālo substrātu

Kad atrasts piemērots puķu pods, jāizvēlas augam atbilstošs substrāts. Īpašs substrāts būs nepieciešams kaktusiem un falenopšiem jeb orhidejām. Kaktusu substrāts ir īpašs ar to, ka tā sastāvā ir pārsvarā smiltis, savukārt falenopšiem, tieši otrādi — gandrīz bez smiltīm. Pārējām telpaugu grupām ir nepieciešams universālais substrāts, tomēr arī to pirms lietošanas ir nepieciešams rūpīgi izvēlēties, jo daži ir paredzēti ziedošiem augiem, citi neziedošiem.

Pārstādīšanai nepieciešamas arī šķembas vai keramzīts. Tāpat augu stādīšanai laikus jāsagādā arī mēslojums. Mēslojums pārsvarā ir šķidrā veidā, tomēr nopērkams ir arī sausais, ko jāatšķaida ar ūdeni. Uz katra iepakojuma ir norādīts, kādiem augiem tas derēs vislabāk.

Jāatceras arī par mēslošanu

Augu stādīšanas process sākas ar to, ka jaunajā podā ieber šķembas vai keramzītu, lai poda apakšā sakrājušais ūdens vieglāk iztecētu no poda. Tad neliela poda daļa jāaizpilda ar vajadzīgo substrātu. Pēc tam augs rūpīgi jāizņem no vecā poda, nesabojājot tā saknes. Lieko zemi no saknes nav nepieciešams nokratīt! Augu ievieto jaunajā podā un pārējo podu aizpilda ar substrātu. Kad jaunais pods ir pilns, to kārtīgi aplaista un visbiežāk substrāts nedaudz sakritīsies, to nepieciešams vēlreiz papildināt un aplaistīt. Kad augs ieaudzies, aptuveni pēc divām nedēļām, laistāmajam ūdenim ir jāpievieno mēslojums, lai stāds augtu vēl labāk.

DZĪVOSIM SASKAŅĀ AR MĒNESS RITMU

No 9. līdz 12. septembrim **dilstošs Mēness.** IV Mēness fāze. No 13. līdz 15. septembrim **jauns Mēness.** I Mēness fāze. 9. septembrī Mēness atradīsies Vēža zīmē 10. un 11. septembrī – Lauvas zīmē; 12., 13. un 14. septembrī – Jaunavas zīmē; 15. septembrī – Svaru zīmē.

9. septembris ir Mēness 26. diena; utt... 12. septembris ir 29. Mēness diena, 13. septembris no plkst 07.53 līdz plkst. 10.41 ir 30. Mēness diena, tālāk sākas jauns cikls — 1. Mēness diena, 14. septembris ir 2. Mēness diena, utt.

9. septembris – nav vēlama karsēšanās saunā, sauļošanās.

10. septembris – īpaša diena tiem, kuri ļaujas un paļaujas, ticot – viss notiek īstajā laikā un vietā.

11. septembris — nav vēlama karsēšanās saunā, sauļošanās.

12. septembris – ieteicams viegli sagremojams ēdiens. Organismam grūti tikt galā ar treknu, asu maltīti. Jāvairās no alkohola lietošanas – šajā dienā tas kaitē vairāk, var radīt problēmas.

13. septembris – no plkst. 03.00 līdz 16.30 vēlama atslodze, lietojot tikai ūdeni vai nesaldinātu zāļu tēju, bet 12 stundas pirms un pēc šī laika – viegli sagremojamu, liesu ēdienu.

14. septembris – diena piemērota skaistumkopšanai, ādas tīrīšanai, mitrināšanai, sejas maskām, manikīram.

15. septembris – īpaši veiksmīga diena tiem, kuri notikumu gaitu labprāt ietekmē paši. Diena piemērota skaistumkopšanai, ādas tīrīšanai, mitrināšanai, sejas maskām, manikīram. Īpaši novērtēsim laipnību, dāvanas, uzslavas. Laba diena, lai veiksmīgi atrisinātu ieilgušus strīdus.